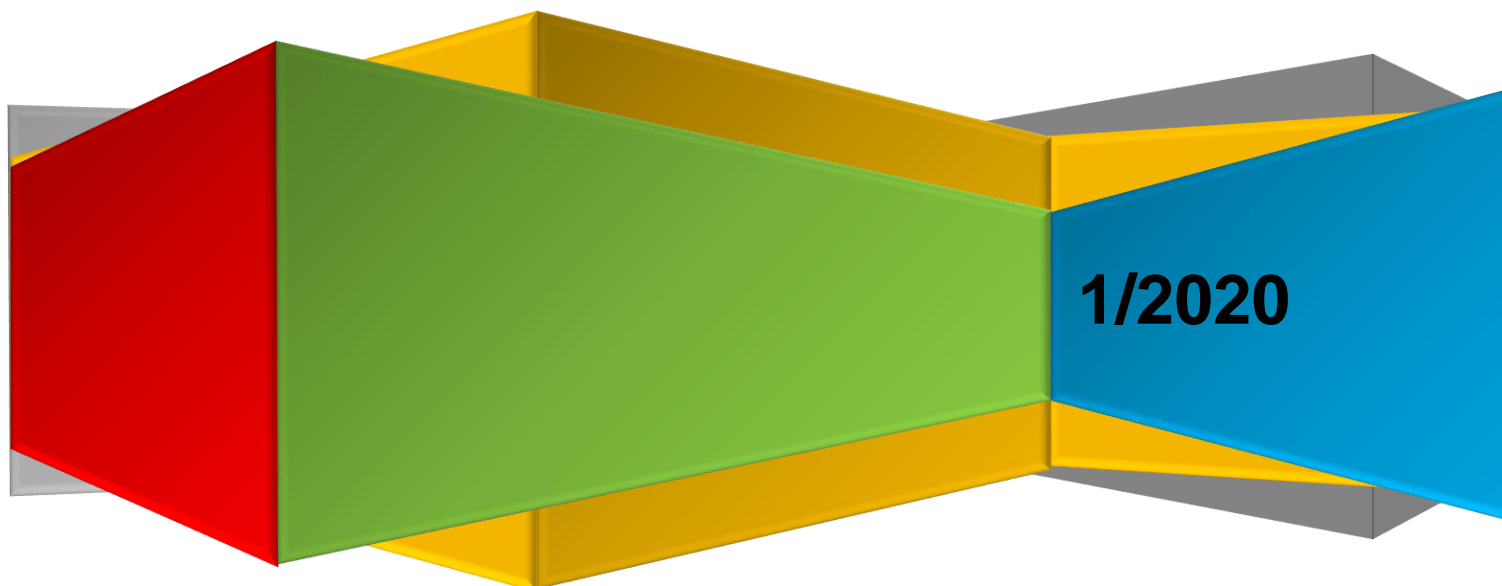

Vstupní analýza v oblasti vzdělávání: Hrochův Týnec, Luže, Rosice a Skuteč

Zpracovaly: Jana Mair, Marie Úlehlová

Obsah:

Obsah:	2
Seznam použitých zkratk.....	3
1. Úvod.....	4
2. Metodologie.....	4
2.1 Seznam respondentů	4
2.2 Standardy výzkumné práce Agentury pro sociální začleňování.....	5
3. Základní pojmy	6
3.1 Sociální vyloučení	6
3.2 Školská legislativa.....	6
4. Analytická část	7
4.1 Popis obce a základní sociodemografické údaje.....	7
4.2 Popis sociálního vyloučení	9
4.3 Mateřské školy	9
4.3 Základní školy	13
4.4 Střední školy	27
4.5 Poradenská zařízení, neziskové organizace a sociální služby zaměřené na podporu vzdělávání	28
4.6 Volný čas	30
4.7 Komunikace škola – rodina	31
4.5.1 Pohled zástupců školy	32
4.5.2 Pohled rodičů	35
5. Shrnutí a doporučení.....	37
Seznam tabulek:.....	40
Seznam grafů:.....	40
Seznam obrázků:	40

Seznam použitých zkratk

ASZ - Agentura pro sociální začleňování
AP - asistent pedagoga
ČSÚ - Český statistický úřad
ČŠI - Česká školní inspekce
DVPP – další vzdělávání pedagogických pracovníků
IKV - inkluzivní a kvalitní vzdělávání
IVP - individuální vzdělávací plán
LMP - lehké mentální postižení
MAP – místní akční plán rozvoje vzdělávání
MAS – místní akční skupina
MP – metodik prevence
MPI - Místní plán inkluze
MŠ - mateřská škola
MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MÚ – městský úřad
NNO – nevládní nezisková organizace
NZDM - nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OSPOD – Oddělení sociálně-právní ochrany dětí
OPZ - Operační program Zaměstnanost
ORP - obec s rozšířenou působností
PO – podpůrné opatření
PPP - Pedagogicko-psychologická poradna
PŠD – povinná školní docházka
RVP PV a RVP ZV - Rámcový vzdělávací program pro předškolní a pro základní vzdělávání
SAS – sociálně aktivizační služby
SLDB - Sčítání lidu, domů a bytů
SPC - Speciálně pedagogické centrum
SPSZ - Strategický plán sociálního začleňování
SŠ – střední škola
SV - sociální vyloučení
SVČ – středisko volného času
SVL - sociálně vyloučená lokalita/lokality
SVP - speciální vzdělávací potřeby
SZ - sociální znevýhodnění
ŠA - školní asistent
Šablony - Šablony pro MŠ a ZŠ - podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování
ŠPZ - školské poradenské zařízení
ŠVP - školní vzdělávací program
ŠZ – školský zákon
ÚP - úřad práce
VA – vstupní analýza Agentury pro sociální začleňování
VP – výchovný poradce
VZ - výroční zpráva
ZŠ – základní škola
ZUŠ – základní umělecká škola
ŽK – žákovská knížka

1. Úvod

Tato vstupní analýza vznikla v rámci Individuálního projektu systémového Inkluzivní kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami (IKV). Jejím hlavním cílem je popsat stav, strukturu a kapacity místní vzdělávací sítě, dále pak postoje ke vzdělávání a domnělé či faktické bariéry v přístupu ke vzdělávání na straně cílových skupin projektu, zejména se zaměřením na oblast komunikace škola – rodina. Hlavní cílovou skupinou jsou:

- zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol působící ve vzdělávací politice,
- vedoucí pracovníci škol a školských zařízení, pedagogičtí pracovníci,
- pracovníci a dobrovolníci v organizacích působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání dětí a mládeže,
- rodiče dětí a žáků,
- děti a žáci.

Analýza představuje prvotní dokument mapující situaci ve vzdělávání ve městech Hrochův Týnec, Luže, Skuteč a obci Rosice. Na základě dat v ní obsažených pak mohou svoji činnost rozvíjet lokální konzultanti, metodici a konzultanti inkluzivního vzdělávání pro dané obce, kterým slouží také jako podklad k vytvoření Místního plánu inkluze ve vzdělávání (MPI).

2. Metodologie

Vstupní analýza byla realizována v souladu se standardními výzkumnými metodami, jež byly vzájemně kombinovány. Využito bylo i několik technik sběru dat:

- Desk research – analýza primárních a sekundárních dat. Zpracována byla zejména data z výkaznictví, výročních zpráv a webových stránek jednotlivých škol a data získaná od zástupců škol prostřednictvím MAS SKCH formou on-line formuláře (zahrnoval např. kvalifikované odhady žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění, počty pedagogických pracovníků).
- Polostukturované rozhovory zaměřené na téma komunikace školy s rodinami a rodičů se školou – byly realizovány s hlavními institucionálními aktéry a s obyvateli sociálně vyloučených lokalit (SVL).
- (Ne)zúčastněné pozorování – bylo dalším nezbytným nástrojem pro realizaci analýzy, které pobíhalo v podstatě po celou dobu realizace sběru dat.

Veškerá data byla zpracována v souladu se standardy sociálně-vědních výzkumů. Většina rozhovorů byla se souhlasem respondentů nahrávána na diktafon a následně přepsána do elektronické podoby v takové formě, aby mohla být podrobena kvalitativní analýze. Získaná statistická data jsou zpracována do grafů a tabulek a následně interpretována.

2.1 Seznam respondentů

V rámci terénního šetření, které probíhalo od října do listopadu 2019, bylo uskutečněno celkem devět rozhovorů s 22 respondenty v délce 20 – 100 minut. V případě škol se konal skupinový rozhovor. Za většinu škol se účastnili ředitelé nebo zástupci ředitele, případně metodici prevence. Školy byly osloveny pracovníky MAS, rozhovor se uskutečnil na MÚ v Luži. Většina rodin byla vytipována a oslovena prostřednictvím pracovníků neziskových organizací nebo městského úřadu. Podmínkou bylo, aby v rodinách byly děti navštěvující některou ze škol v daných obcích. Rozhovory se uskutečnily buď v prostorách NNO (např. DaR Luže) nebo

v domácnostech rodin. Většina rozhovorů byla nahrávána na diktafon. Přehled dotázaných respondentů poskytuje následující tabulka 1.

Tabulka 1 - Seznam respondentů

Cílová skupina	Organizace/lokalita	Počet respondentů
Školy (skupinový rozhovor)	Mateřská škola Luže, Družstevní 366, příspěvková organizace	1
	Mateřská škola Skuteč, ul. Poršova 240 a ul. Komenského náměstí 224, příspěvková organizace	1
	Základní škola, Hrochův Týnec, okres Chrudim	1
	Základní škola, Luže, okres Chrudim, Komenského 254	2
	Základní škola, Skuteč, Komenského 150, okres Chrudim	1
	Základní škola, Skuteč, Smetanova 304, okres Chrudim	1
	Speciální základní škola a praktická škola Skuteč	2
NNO	Rodinné centrum DaR Luže, Charita Pardubice	2
	Šance pro tebe, z.s., NZDM Čankovice	2
	Romodrom o.p.s. – Pardubický kraj	1
Rodiče	Luže	3
	Čankovice/Hrochův Týnec	1
	Hroubovice	1
	Skuteč	1
	Příbylov	2

2.2 Standardy výzkumné práce Agentury pro sociální začleňování

Výzkumníci Agentury pro sociální začleňování (dále jen ASZ) ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Validity (platnosti) dat je v ASZ dosahováno longitudinálním šetřením na místě, pečlivým výběrem (rekrutací) respondentů, užitím vhodných nástrojů výzkumu (scénáře rozhovoru, příp. výzkumnického deníku) i za pomoci přímých citací. Pro zajištění validity dat výzkumníci v ASZ při své práci využívají tzv. **metodu triangulace zdrojů**, kdy závěry z terénního šetření vycházejí z kombinace minimálně tří zdrojů zjištění informací. Práce výzkumníků ASZ je dále založena i na triangulaci výzkumných metod. Mezi standardní použité metody v ASZ tak patří zúčastněné/nezúčastněné pozorování, polostrukturované rozhovory, sekundární analýza získaných dat včetně statistických dat (desk research), skupinové rozhovory, příp. dotazníková šetření. Výzkumníci využívají i tzv. triangulaci zjištění v časové ose, tj. ověřují získaná data v rozličných etapách výzkumu.

Reliability (spolehlivosti) dat dosahují výzkumníci v ASZ standardizovaným postupem analýzy dat od jasně stanovených oblastí dotazování (scénáře rozhovorů), vyhotovením přepisů rozhovorů až po kódování sebraných dat (tzv. clustering). Při kódování výzkumníci ASZ redukuje velké množství získaných dat do menších počtů analytických jednotek (clusterů) na základě souvislostí (podobnosti či odlišnosti).

Se sběrem a s analýzou dat končí výzkumníci v ASZ v momentě tzv. **nasyčení** (saturace) dat. Nasyčením se chápe jev, kdy již nepřicházejí nové informace či poznatky z terénu, naopak se objevují stále stejné vzorce a kategorie.

Při své práci se výzkumníci ASZ řídí i Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ASZ jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými

od respondentů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmkoliv doporučeními na nich založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí je i zaručená anonymita dotazovaných respondentů.

3. Základní pojmy

3.1 Sociální vyloučení

Analýza vychází z definice **sociálního vyloučení**, jak je uvedena v *Příručce pro sociální integraci*: „Zjednodušeně řečeno, sociálně vyloučení jsou ti občané, kteří mají ztížený přístup k institucím a službám (tedy k institucionální pomoci), jsou vyloučeni ze společenských sítí a nemají dostatek vertikálních kontaktů mimo sociálně vyloučenou lokalitu. Sociální vyloučení se vyznačuje četnými indikátory či charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Mezi obvyklé ukazatele řadíme dlouhodobou nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízkou kvalitu a nejistotu v bydlení, ztížený nebo nemotivovaný přístup ke vzdělávání, vysokou míru zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a zvýšenou míru migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti“ (Švec, 2009, s. 7)¹.

Pro potřeby této analýzy je však nutné ještě definovat i další kategorii, kterou je kategorie **žáků s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění**². Dle *Katalogu podpůrných opatření* (Felcmanová, Habrová, et al. 2015) tento termín „vymezuje skupinu žáků, kteří potenciálně či skutečně selhávají ve vzdělávání, nejsou zdravotně postižení, dlouhodobě nemocní, případně jim není jasně diagnostikována některá ze specifických poruch učení či chování. Sociální znevýhodnění je tak kategorií označující širokou škálu příčin školní neúspěšnosti žáků z nezdravotních důvodů, které mají příčinu mimo školu v přirozeném sociálním zázemí dítěte nebo pramení z jiných životních okolností v životě dětí mimo půdu školy. Tyto skutečnosti dítě nemůže ovlivnit a stávají se pro ně přítěží v jiné sociální realitě, v našem případě v prostředí školy“³.

3.2 Školská legislativa

V této analýze hovoříme o vzdělávání ve školách, které se odehrává dle školního kurikula, je považováno za povinné a je legislativně ukotveno ve Sbírce zákonů. Hlavní zákony a vyhlášky, které se týkají školního vzdělávání a souvisejí se společným (inkluzivním) vzděláváním, uvádíme níže:

- Zákon č. 178/2016 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb. („školský zákon“),
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů, znění platné od 12. 1. 2016,

---

¹ Více viz <http://www.socialni-zaclenovani.cz/co-je-socialni-vyloucení>.

² Ve školní praxi se nyní používá termín Žáci s potřebou podpory z důvodu odlišných kulturních a životních podmínek. To jsou například žáci, kteří pocházejí z prostředí s nízkým sociálně kulturním statutem, žáci s nařízenou ústavní výchovou nebo žáci s nařízenou ochrannou výchovou (MŠMT).

³ Více viz <http://katalogpo.upol.cz/socialni-znevychodneni/uvod-6/>.

- Vyhláška 270/2017 Sb., kterou se mění Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných,
- Vyhláška č.197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (novelizující vyhlášku č. 72/2005 Sb.).

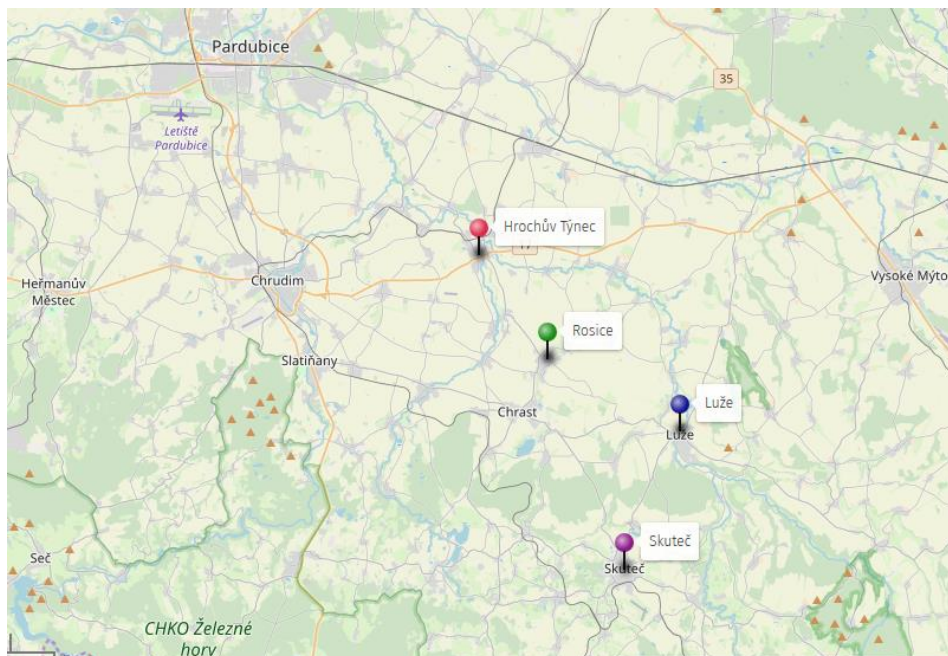
V kontextu projektu IKV je pro nás relevantní průběh vzdělávání v mateřských školách, základních školách a středních školách, souhrnně budeme používat termín „škola“. Dle legislativy je v ČR školní docházka povinná 9 let a od školního roku 2017/2018 je navíc povinný jeden rok předškolní přípravy od září následujícího po dosažení věku pěti let. V případě opakování ročníku může žák v ZŠ strávit 10 let, případně může požádat ještě o další rok prodloužení školní docházky. Naopak při opakovaných neúspěších může žák školu opustit předčasně v nižší než deváté třídě⁴.

4. Analytická část

4.1 Popis obce a základní sociodemografické údaje

Svazek měst a obcí, který požádal o vzdálenou dílčí podporu, tvoří město Luže, Skuteč, Hrochův Týnec a obec Rosice, které spadají do obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Chrudim. Tyto města a obec se nacházejí v Pardubickém kraji, v okrese Chrudim. Pro souhrnné pojmenování tohoto svazku obcí bude dále v textu proto používáno označení „Košumbersko“. Košumbersko je součástí Místní akční skupiny Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko (dále jen MAS).

Obrázek 1 - Mapa obcí

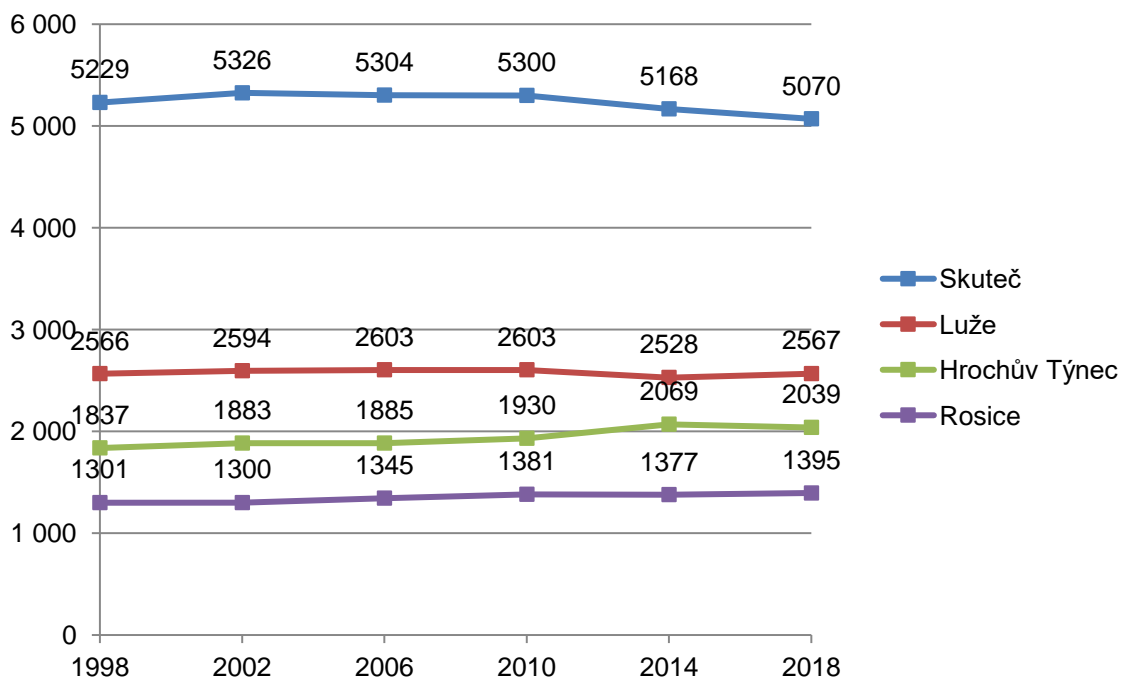

⁴Podrobněji o školské legislativě vztahující se ke společnému (inkluzivnímu) vzdělávání lze nalézt na portálu MŠMT: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/spolecne-vzdelavani-1>, <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu>.

Počet obyvatel

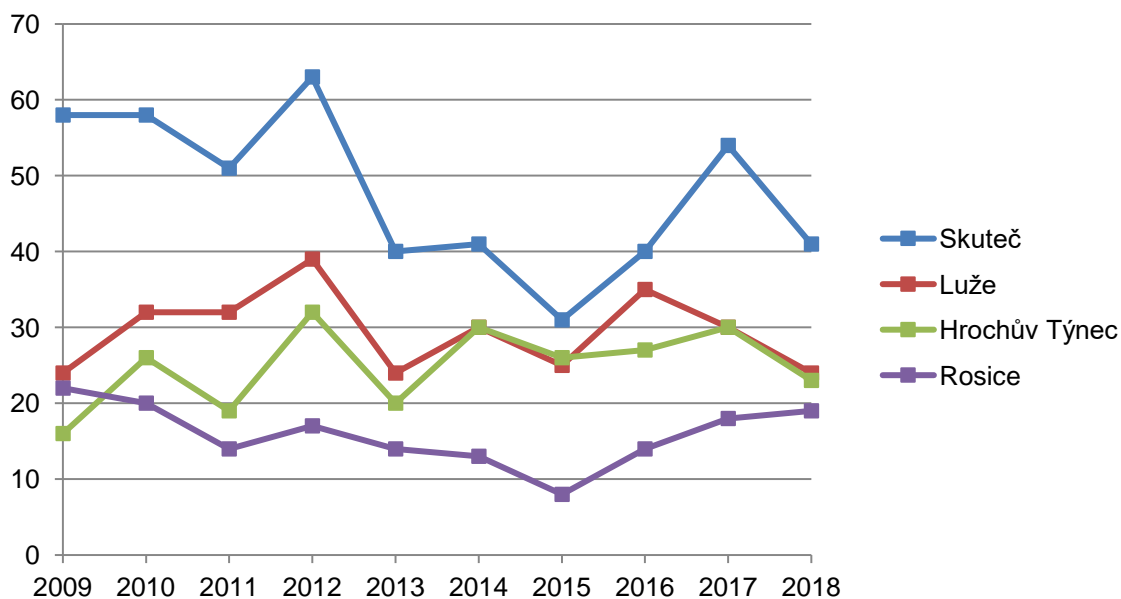
K 31. 12. 2018 žilo ve Skutči 5 070 obyvatel, v Luži 2 528 obyvatel, v Hrochově Týnci 2 039 obyvatel a v Rosicích 1 395 obyvatel. Počet obyvatel je v dotčených městech a obci za posledních dvacet let poměrně stabilní (viz graf 1).

Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel k 31. 12. (zdroj: ČSÚ)

Počet narozených dětí

Graf 2 - Počet narozených dětí k 31. 12. (zdroj: ČSÚ)

V roce 2018 se k 31. 12. 2018 na Košumbersku narodilo celkem 107 dětí.

4.2 Popis sociálního vyloučení

V žádosti o poskytnutí vzdálené dílčí podpory vycházejí zástupci obcí při popisu sociálního vyloučení v obcích zejména z kvalifikovaný odhadů terénních pracovníků sociálních služeb (Šance pro Tebe, Romodrom, Oblastní charita Pardubice) a romských koordinátorů v území. Dle jejich informací lze počet sociálně vyloučených osob v daných obcích odhadovat na 350 – 400 obyvatel. Dle zkušeností starostů se jedná o minimálně 110 sociálně slabých rodin, z čehož 1/6 žije pod hranicí chudoby. Minimální odhad počtu dětí vyrůstajících v těchto rodinách je 60. Dle údajů na ohlašovnicích obcí je vedeno 582 obyvatel, do 18 let jeden. Dochází k nárůstu SVL v menších obcích MAS. V územích dotčených obcí funguje aktuálně sedm hromadných ubytovacích zařízení, nejvýznamnější je ubytovna „U cukrovaru“ v Čankovicích č. p. 116, která vznikla z budovy bývalého cukrovaru Hrochův Týnec.

4.3 Mateřské školy

V obcích na Košumbersku se nachází šest mateřských škol, jejichž zřizovateli jsou města či obce, ve kterých se MŠ nachází. Jedná se o tyto MŠ:

- Mateřská škola Rosice, ul. Rosice 38, příspěvková organizace (dále MŠ Rosice),
- Mateřská škola Skuteč, ul. Poršova 240 a ul. Komenského náměstí 224, příspěvková organizace (dále MŠ Skuteč, Poršova a MŠ Skuteč, Komenského),
- Mateřská škola Skuteč, Osady Ležáků 767, okres Chrudim (dále MŠ Skuteč, Osady Ležáků),
- Mateřská škola Skuteč, Žďárec u Skutče 8, příspěvková organizace (dále MŠ Žďárec u Skutče),
- Mateřská škola Luže, Družstevní 366, příspěvková organizace (MŠ Luže),
- Mateřská škola Hrochův Týnec, Sídliště 337, příspěvková organizace (dále MŠ Hrochův Týnec).

Na území Košumberska poskytuje předškolní přípravu pro děti ze SVL NNO Šance pro tebe. Tato příprava na školní docházku se nachází např. i v Hrochově Týnci a Čankovicích⁵. V Luži provozuje Charita Pardubice Rodinné centrum DaR, které také mimo jiné nabízí pravidelný program a aktivity pro maminky s předškolními dětmi⁶.

Kapacita a naplněnost

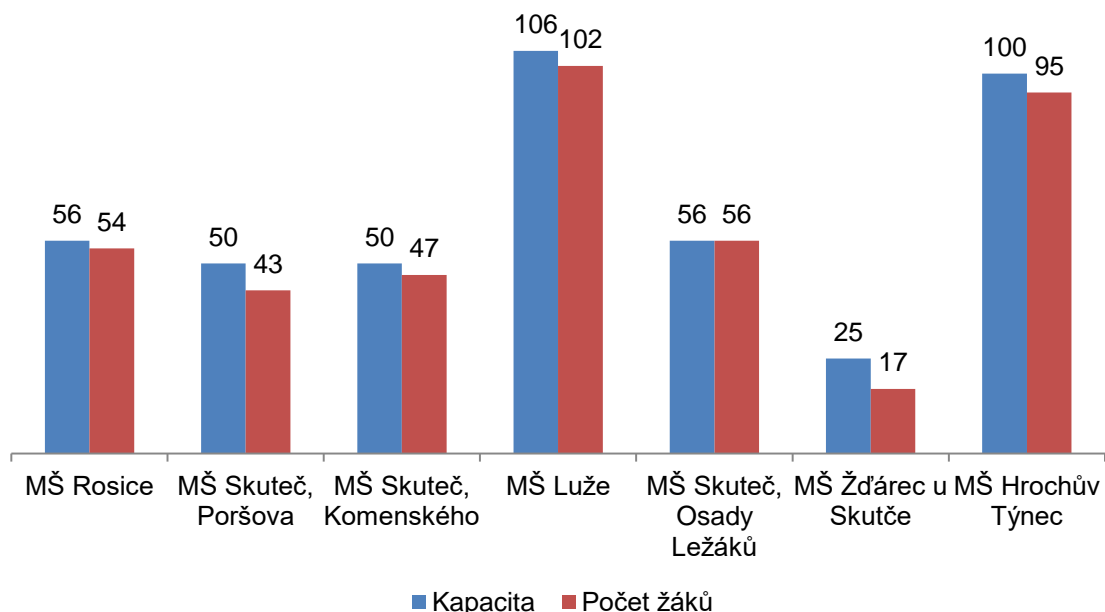
Kapacita těchto mateřských škol je celkově 443 dětí. Ve školním roce 2019/2020 do mateřských škol docházelo 414 dětí, většina z nich měla z více než 90 % naplněnou kapacitu (viz graf 3 a tabulka 2).

---

⁵ Více viz <http://www.sance.chrudim.cz/predskolni-priprava-a-vcasna-pece-2014-666/>

⁶ Více viz <https://materskecentrum.estranky.cz/clanky/pravidelne-programy.html>

Graf 3 - Naplněnost mateřských škol (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019)

Tabulka 2 - Přehled struktury dětí v MŠ (zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, webové stránky škol, MŠMT, k 30. 9. 2019)

MŠ	Třídy	Počet tříd	Kapacita	Počet dětí	Obsazenost MŠ
MŠ Rosice	běžné	2	56	54	96 %
MŠ Skuteč, Poršova		2	50	43	86 %
MŠ Skuteč, Komenského nám.		2	50	47	94 %
MŠ Luže		4	106	102	96 %
MŠ Skuteč, Osady Ležáků		2	56	56	100 %
MŠ Skuteč, Žďárec u Skutče		1	25	17	68 %
MŠ Hrochův Týnec		4	100	95	95 %
Celkem		17	443	414	

Vzdělávání žáků se SVP

MŠ mají pouze třídy běžné, do kterých podle výkazů MŠMT dochází celkově 17 dětí se SVP. Z těchto dětí má osm dětí zdravotní postižení či jiné zdravotní znevýhodnění. Vykázaných dětí se SVP z důvodu odlišných a kulturních podmínek je devět, přičemž všechny děti docházejí na MŠ Hrochův Týnec (viz tabulka 3). Z těchto devíti dětí je pět cizinců. Podle kvalifikovaných odhadů zástupců škol je celkem 13 dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí (3 % všech žáků), jeden žák v MŠ Rosicích a MŠ Hrochově Týnci, pět dětí v MŠ Luži a šest v MŠ Skuteč Osady Ležáků. Z toho žije 11 dětí v SVL nebo ubytovnách (2,3 %). Obědy zdarma a odpuštěním od úplaty bylo podpořeno 10 žáků, nejvíce žáků (7) bylo na ZŠ Luže. Kvalifikovaný odhad dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí nekorresponduje s počtem dětí podpořených obědy zdarma či odpuštěním od úplaty, což může souviset s tím, že kategorii sociálního znevýhodnění nemusejí všichni zástupci školy definovat stejně.

Tabulka 3 - Vzdělávání žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019, dotazník, říjen 2019)

MŠ	Počet dětí	SVP odlišné kulturní a životní podmínky	Kvalifikovaný odhad sociálně znev. dětí		Kvalifikovaný odhad žáků ze SVL nebo ubytovny		Obědy zdarma/ odpuštěno od úplaty
MŠ Rosice	54	0	1	2 %	0	0	*
MŠ Skuteč, Poršova	43	0	0	0	0	0	3/3
MŠ Skuteč, Komenského nám.	47	0	0	0	0	0	0/0
MŠ Luže	102	0	15	14 %	10	10 %	7/7
MŠ Skuteč, Osady Ležáků	56	0	6	11 %	0	0	0/0
MŠ Skuteč, Žďárec u Skutče	17	0	0	0	0	0	0/0
MŠ Hrochův Týnec	95	9 (z čehož je 5 cizinců)	1	1 %	1	1 %	0/0
Celkem	414	9	23	5,5 %	11	2,6 %	10/10

*Údaje nebyly školou vyplněny

Podpurná opatření 1. stupně získalo na MŠ celkem 18 dětí, nejvíce na MŠ Hrochův Týnec (10). Podpurná opatření 2. stupně získaly celkem 2 děti, jedno na MŠ Rosice a jedno na MŠ Hrochův Týnec.

Tabulka 4 - Podpurná opatření, obědy zdarma a doučování (zdroj: dotazník, říjen 2019)

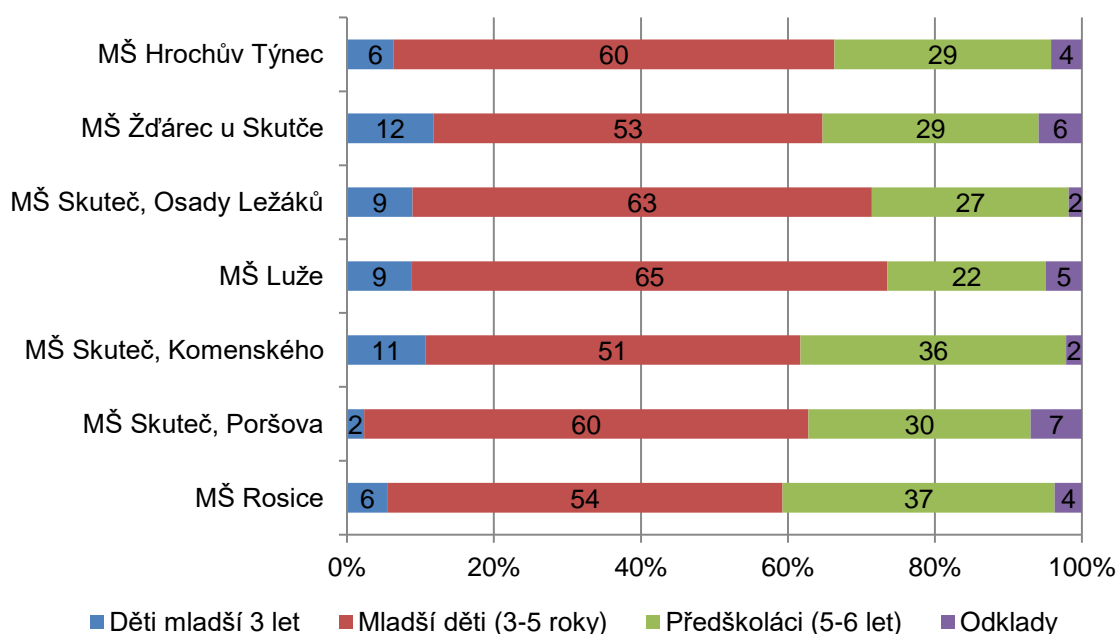
MŠ	PO			Počet asistentů pedagoga	Počet školních asistentů
	PO 1. stupně	PO 2. stupně	PO celkem (1. – 5. st.)		
MŠ Rosice	*	1	*	1	1
MŠ Skuteč, Poršova	3	0	2	2	0
MŠ Skuteč, Komenského nám.	0	0	0	0	0
MŠ Luže	5	0	3	2	1
MŠ Skuteč, Osady Ležáků	0	0	0	0	1
MŠ Skuteč, Žďárec u Skutče	0	0	0	0	0
MŠ Hrochův Týnec	10	1	11	1	1
Celkem	18	2	1		5

*Údaje nebyly školou vyplněny. Doplněné údaje byly získané z webových stránek školy a z Přílohy výkazu o škole/školském zařízení o poskytovaných podpurných opatřeních personálního charakteru a jejich finanční náročnosti pro rozpočtové účely roku 2020

Věkové složení dětí

Děti mladší tří let jsou celkově v MŠ zastoupeny 2-11 % z celkového počtu dětí. Nejvyšší zastoupení, více než 50 %, tvoří na všech MŠ děti ve věkovém rozmezí 3-5 let. Z předškoláků bylo v posledním předškolním roce docházky nastoupivších 13 dětí, což představuje 11 % z celkového počtu předškoláků. Jednalo se v MŠ Skuteč, Osady Ležáků o dvě děti, v MŠ Skuteč, Žďárec u Skutče jedno dítě, v MŠ Rosice jedno dítě, v MŠ Hrochův Týnec o 7 dětí a v MŠ Skuteč, Komenského náměstí o čtyři děti. Ve školním roce 2019/2020 nebylo vyhověno 13 žádostem, čtyřem v MŠ Rosicích a sedmi v MŠ Hrochův Týnec.

Graf 4 - Věkové složení dětí v MŠ (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019)

Popis jednotlivých škol

Mateřská škola Rosice, č. p. 38 - MŠ Rosice je součástí ZŠ a MŠ Rosice, která má dvě běžné třídy. Kapacita MŠ je 56 dětí. K 30. 9. 2019 bylo do MŠ zapsáno 54 dětí, kapacita tak byla z 96 % naplněna. Do školy docházelo pouze jedno dítě se SVP (se závažnými vadami řeči), ke kterému škola zaměstnává jednoho asistenta pedagoga. MŠ dále zaměstnává jednoho školního asistenta na 0,7 úvazku. Podle kvalifikovaného odhadu docházel do školy jeden sociálně znevýhodněný žák, který byl podpořen obědy zdarma. Úplata za předškolní vzdělávání činí měsíčně 360 Kč. Školský obvod MŠ tvoří Rosice a obce, jež pod Rosice spadají.

Mateřská škola Skuteč, Poršova 240 a Komenského náměstí 224 - MŠ se z důvodu nedostačující kapacity v roce 2009 rozšířila o druhou budovu na Komenského náměstí. Budovy jsou vykazovány odděleně. Obě dvě budovy mají kapacitu 50 dětí, dohromady tedy 100 dětí. V MŠ Poršova docházelo k 30. 9. 2019 celkem 43 dětí, které jsou rozděleny do dvou běžných tříd. Z těchto dětí zde byly dvě děti vykazované se SVP z důvodu zdravotního postižení, škola k nim zaměstnává dva asistenty pedagoga. Do druhé budovy docházelo 47 dětí, z čehož žádné dítě nebylo vykazované jako dítě se SVP. Úplata za předškolní vzdělávání činí měsíčně 336 Kč. Mateřská škola se zapojila do projektu „Potravinová pomoc dětem ve vážné sociální nouzi v Pardubickém kraji“, z něhož byly tři děti podpořeny obědy zdarma. Třem dětem bylo

také odpuštěno od úplaty za vzdělávání. Škola předává rodičům informace o dítěti prostřednictvím osobních konzultací. Školský obvod MŠ tvoří celé území města Skuteč.

Mateřská škola Skuteč, Osady Ležáků 767 - do MŠ docházelo k 30. 9. 2019 56 dětí ve dvou běžných třídách, kapacita tedy byla 100% naplněna. Z toho bylo 21 dětí starších předškoláků ve věku 5-6 let a jedno dítě mělo odklad. Nedošlo sem žádné dítě se SVP. Podle kvalifikovaného odhadu zástupce školy docházelo do školy šest sociálně znevýhodněných žáků. MŠ zaměstnává jednoho školního asistenta na půl úvazku. Výše úplaty činí 440 Kč měsíčně. MŠ předává informace o dítěti ústně. Školský obvod MŠ tvoří celé území města Skuteč.

Mateřská škola Skuteč, Žďárec u Skutče 8 – MŠ má jednu třídu s kapacitou 25 dětí. K 30. 9. 2019 docházelo 17 dětí. Naplněnost tedy byla 68 %, přičemž žádné z dětí nemělo SVP. Devět dětí bylo staršího předškolního věku 5-6 let a jedno dítě mělo odklad. Úplata za předškolní vzdělávání činí 300 Kč měsíčně. MŠ předává informace o dítěti prostřednictvím pravidelných konzultačních hodin pro rodiče s dětmi. Školský obvod MŠ tvoří celé území města Skuteč a Radčice.

Mateřská škola Luže, Družstevní 366 - MŠ v Luži měla k 30. 9. 2019 z 96 % naplněnou kapacitu se 102 dětmi ve čtyřech běžných třídách. Pokud je do třídy zařazeno dítě se speciálními vzdělávacími potřebami, snižuje se ve třídě počet dětí o jedno až dvě děti. V tomto roce do školy docházely 3 děti se SVP se zdravotním postižením, ke kterým v MŠ působí dva asistenti pedagoga. Škola dále zaměstnává jednoho školního asistenta na půl úvazku. Škola v rámci Šablon II. zajišťuje asistenta pedagoga, vzdělávání pedagogů nebo projektové dny. Úplata za stravování činí na celý 34 Kč/den. Měsíční úplata ve školce činí 370 Kč, sedmi dětem bylo odpuštěno od úplaty za vzdělávání a za obědy.

Mateřská škola Hrochův Týnec, Sídliště 337 - kapacita školy je 100 dětí, přičemž k 30. 9. 2019 bylo ve škole zapsáno 95 dětí. MŠ vykazala 10 dětí se SVP, z toho 9 dětí, jejichž speciální vzdělávací potřeby vyplývají z odlišného kulturního prostředí či jiných životních podmínek v rodině, a jedno dítě se zdravotním postižením. Z těchto devíti dětí je pět cizinců a čtyři děti sociálně znevýhodněné. V MŠ je zaměstnán jeden asistent pedagoga a jeden školní asistent. Měsíční úplata ve škole činí 250 Kč. MŠ je zapojena do Šablon II., ze kterých financuje chůvu pro děti, školního asistenta, projektové dny a vzdělávání pedagogických pracovníků. MŠ předává informace o dítěti prostřednictvím osobních konzultací.

4.3 Základní školy

V obcích se nachází osm základních škol. Z toho v šesti případech se jedná o základní školy běžné, jejichž zřizovatelem je příslušná obec. Dále se zde nachází základní škola speciální a základní škola při odborné léčebně, jejichž zřizovatelem je Pardubický kraj. Žádná z uvedených škol nemá zřízenou přípravnou třídu. Jedná se o následující školy:

- Základní a mateřská škola Žďárec u Skutče, okres Chrudim (dále ZŠ a MŠ Žďárec u Skutče),
- Základní škola, Skuteč, Komenského 150, okres Chrudim (ZŠ Skuteč, Komenského),
- Základní škola, Skuteč, Smetanova 304, okres Chrudim (dále ZŠ Skuteč, Smetanova),
- Speciální základní škola a praktická škola Skuteč (dále Speciální ZŠ Skuteč),
- Základní škola, Hrochův Týnec, okres Chrudim (dále ZŠ Hrochův Týnec),

- Základní škola, Luže, okres Chrudim, Komenského 254 (dále ZŠ Luže),
- Základní škola a mateřská škola Rosice, okres Chrudim (dále ZŠ a MŠ Rosice),
- Základní škola a mateřská škola při Hamzově odborné léčebně pro děti a dospělé Luže, Košumberk 51⁷ - jedná se o školu vyučující žáky, kteří jsou na léčebném pobytu v Hamzově léčebně, proto není v následujícím textu dále uvedena.

Tabulka 5 - Přehled základních škol (zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, webové stránky škol, MŠMT, k 30. 9. 2019)

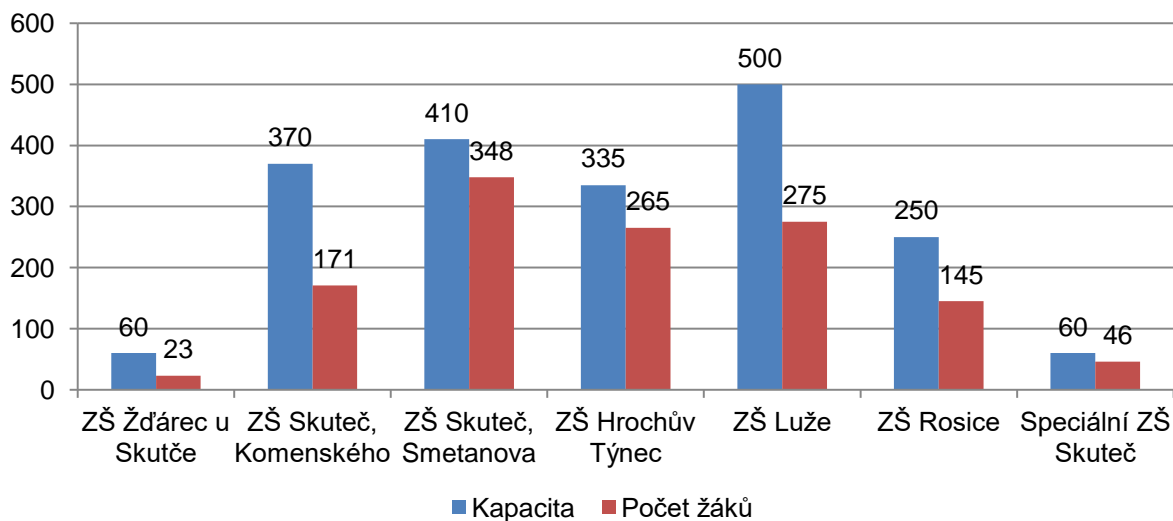
Škola	Třídy	Typ	Počet tříd	Kapacita	Počet žáků	Obsazenost
ZŠ Žďárec u Skutče	běžné	1. stupeň	3	60	23	38 %
ZŠ Skuteč, Komenského		úplná ZŠ	9	370	171	46 %
ZŠ Skuteč, Smetanova			17	410	348	85 %
ZŠ Hrochův Týnec			14	335	265	79 %
ZŠ Luže			14	500	275	55 %
ZŠ Rosice			9	250	145	58 %
Speciální ZŠ Skuteč	speciální	úplná	7	60	46	77 %
Celkem			73	1985	1273	

Kapacita a naplněnost

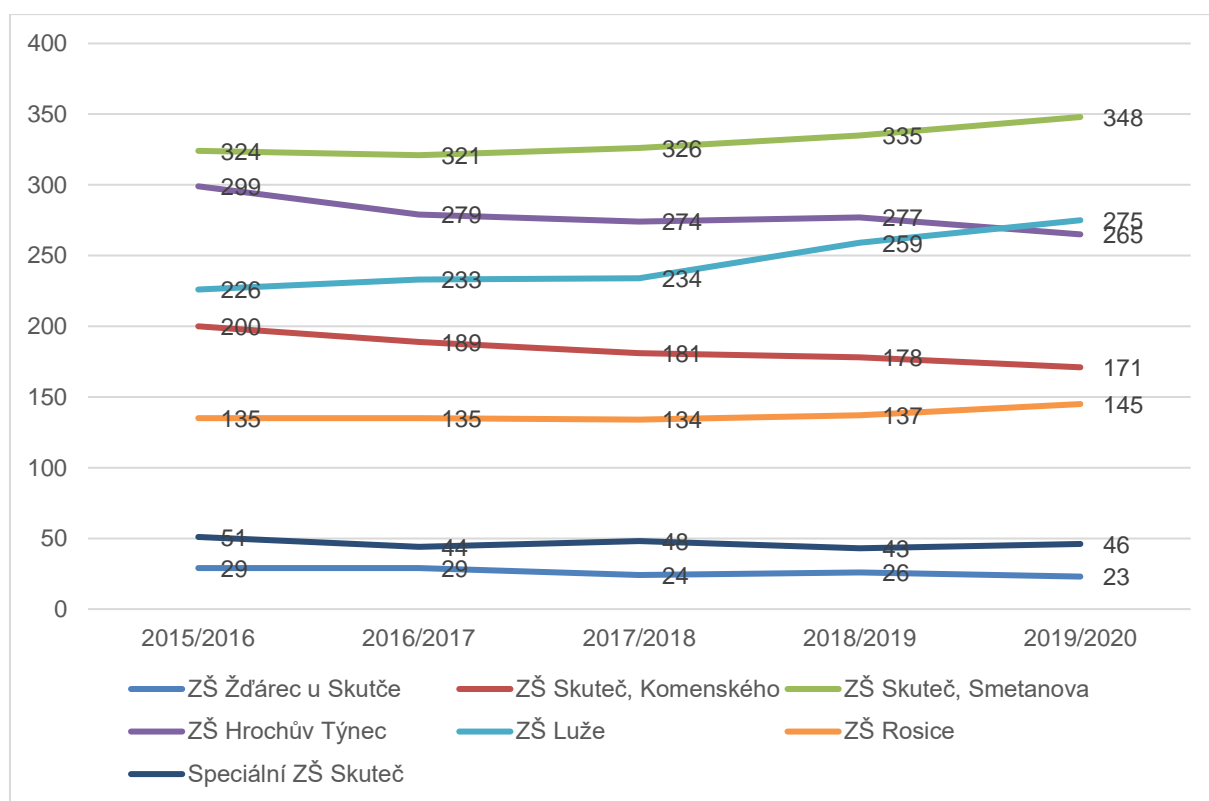
Celková kapacita škol ve všech čtyřech zapojených obcích je dle rejstříku škol 1985 žáků, v běžných třídách je celková kapacita 1925 žáků. K 30. 9. 2019 do těchto škol docházelo celkem 1273 žáků, respektive 1227 žáků v běžných třídách. Celkem jsou školy naplněné ze 64 %, ale naplněnost se v jednotlivých školách liší a pohybuje se mezi 38 % ve Žďárci u Skutče (prvostupňová malotřídní škola) až po 85% obsazenost na ZŠ Smetanova ve Skutči (viz tabulka 3 a graf 6). Dle dat MŠMT dochází k mírnému nárůstu počtu žáků na ZŠ Skuteč Smetanova, ZŠ Luže a ZŠ Rosice, na ostatních školách dle zástupců škol počet žáků stagnuje až mírně klesá (např. ZŠ Skuteč, Komenského a ZŠ Hrochův Týnec) více viz graf 6.

⁷ Hamzova léčebna v Luži-Košumberku je odborný rehabilitační ústav, který poskytuje následnou a dlouhodobou péči pro děti i dospělé z celé České republiky.

Graf 5 - Kapacita a naplněnost základních škol (zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, MŠMT, k 30. 9. 2019)

Graf 6 - Vývoj počtu žáků na jednotlivých ZŠ (zdroj: MŠMT, k 30. 9. daného roku)

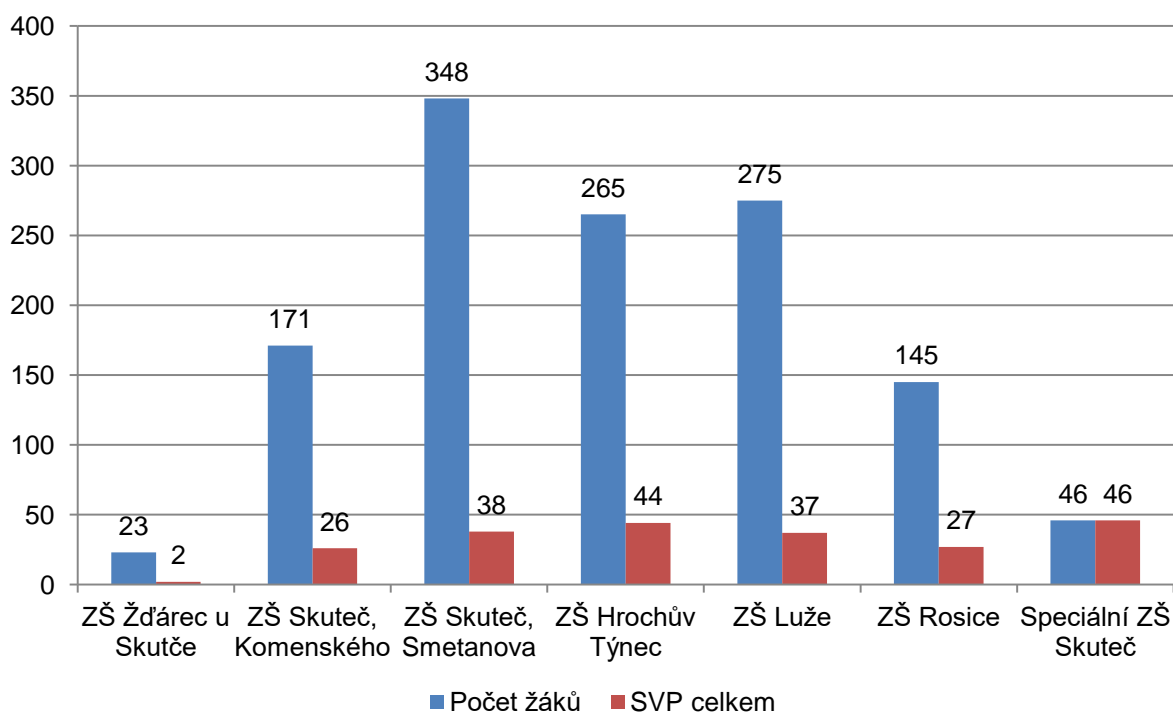
Vzdělávání žáků se SVP

Nejvíce žáků se SVP⁸ se vzdělává na Speciální základní škole, kde tvoří 100 % žáků školy. Na ostatních běžných základních školách se podíl žáků se SVP pohybuje mezi 9 % (ZŠ Žďárec u Skutče) a 19 % (na ZŠ Rosice). SVP z důvodu odlišných a kulturních životních podmínek

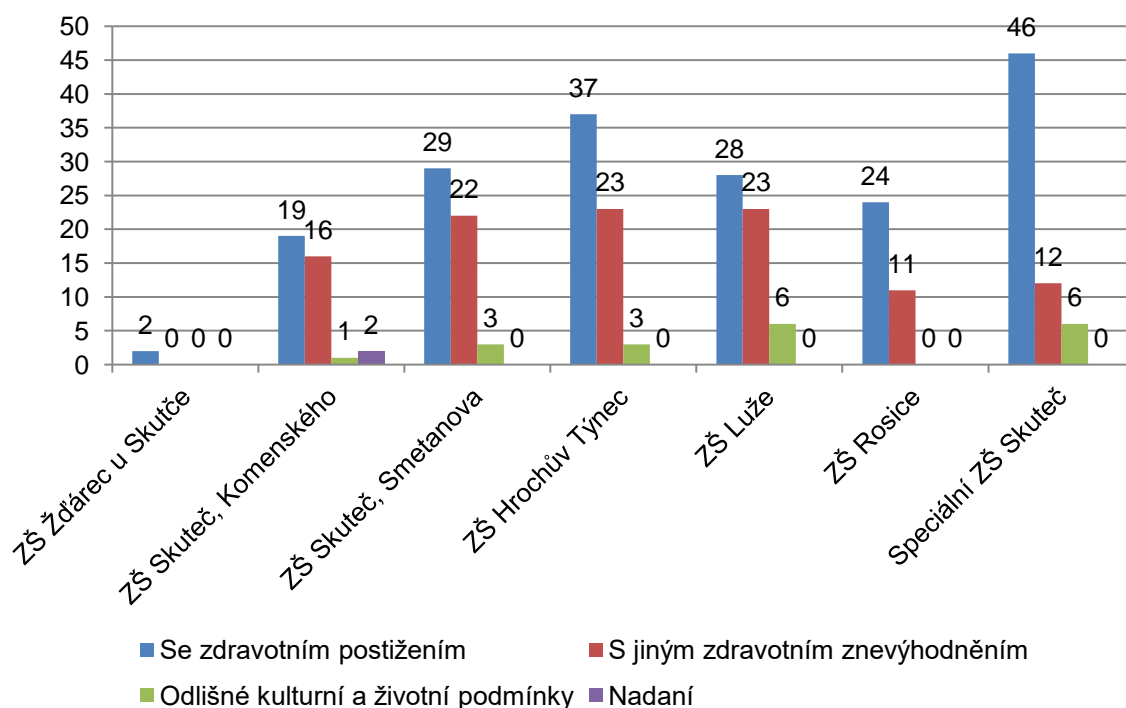
⁸ Údaje pocházejí z Výkazu o základní škole, podle stavu k 30. 9. 2019. Žák je uveden tolikrát, kolik je druhů příčin jeho SVP.

má přiznáno 19 žáků (šest na Speciální ZŠ a ZŠ Luže, po třech žácích na ZŠ Skuteč Smetanova a ZŠ Hrochův Týnec a jeden žák na ZŠ Skuteč, Komenského), viz graf 6.

Graf 6 - Počet žáků se SVP (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019, údaje ZŠ Luže z dotazníku, říjen 2019)

Graf 7 - Přehled SVP (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019)

Podpůrná opatření 1. stupně získalo na ZŠ celkem 61 žáků (nejvíce na ZŠ Luže: 20 a ZŠ Hrochův Týnec: 17). Podpůrná opatření 2. stupně získalo nejvíce žáků opět na ZŠ Luže (25),

dále ZŠ Skuteč, Smetanova, (23), ZŠ Skuteč, Komenského (22) a ZŠ Hrochův Týnec (20). Na ZŠ Rosice se jedná o 14 žáků.

Tabulka 7 - Podpůrná opatření (zdroj: dotazník, říjen 2019)

Škola	PO 1. stupně	PO 2. stupně	PO celkem (1. – 5. st.)
ZŠ Žďárec u Skutče	4	0	4
ZŠ Skuteč, Komenského	4	16	31
ZŠ Skuteč, Smetanova	11	23	40
ZŠ Hrochův Týnec	17	20	37
ZŠ Luže	20	25	54
ZŠ Rosice	5	14	19
Speciální ZŠ Skuteč	0	0	54
Celkem	61	98	239

Při zjišťování přítomnosti a počtu dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí na jednotlivých školách vycházíme zejména z kvalifikovaného odhadu zástupců jednotlivých škol. Důležité je ale mít na paměti, že kategorii sociálního znevýhodnění nemusí definovat všichni stejně, může být různě široká. Z kvalifikovaných odhadů zástupců škol vyplývá (viz tabulka 5), že **největší podíl žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí se nachází na Speciální ZŠ, celých 43 % žáků školy**. Kolem 15 % žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí evidují ZŠ v Luži a Hrochově Týnci. Ostatní školy mají pod 10 %: ZŠ v Rosicích 8 %, obě ZŠ ve Skutči 3 % a žádní žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí nejsou na ZŠ ve Žďárci u Skutče. O něco nižší, ale podílově podobné, jsou počty žáků, kteří pocházejí ze SVL/žijí na ubytovnách, nejvíce jich je na Speciální ZŠ (22 %), potom ZŠ Luže a Hrochův Týnec (obě 11 %) a 2 % a 1 % na ZŠ Skuteč Komenského a ZŠ Skuteč, Smetanova. **Celkem z těchto čtyř obcí se na základních školách vzdělává 128 žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí (10 % všech žáků)**, z toho 78 žije v SVL nebo ubytovnách (6 % žáků). Ne všichni žáci přitom dostávají náležitou podporu. Přiznané SVP z důvodu jiných životních nebo kulturních podmínek má 19 dětí (viz tabulka 8 - SVP).

Tabulka 8 - Vzdělávání žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019, dotazník, říjen 2019)

Škola	Počet žáků	SVP odlišné kulturní a životní podmínky	Kvalifikovaný odhad sociálně znev. žáků		Kvalifikovaný odhad žáků ze SVL nebo ubytovny	
			absolutně	relativně (%)	absolutně	relativně (%)
ZŠ Žďárec u Skutče	23	0	0	0	0	0
ZŠ Skuteč, Komenského	171	1	5	3 %	3	2 %
ZŠ Skuteč, Smetanova	348	3	10	3 %	5	1 %
ZŠ Hrochův Týnec	265	3	38	14 %	30	11 %
ZŠ Luže	275	6	44	16 %	30	11 %
ZŠ Rosice	145	0	11	8 %	0	0
Speciální ZŠ Skuteč	46	6	20	43 %	10	22 %
Celkem	1273	19	128	10 %	78	6 %

Některé školy zajišťují některým potřebným žákům obědy zdarma. Obědy zdarma byli podpořeni žáci na ZŠ Luže (44 žáků), ZŠ Hrochův Týnec (12 žáků), ZŠ Rosice (11 žáků) a Speciální ZŠ Skuteč (8 žáků). Počet žáků podpořených obědy zdarma koresponduje s počty žáků sociálně znevýhodněných na ZŠ Luže (44 žáků) a ZŠ Rosice (11 žáků). Na Speciální ZŠ Skuteč a na ZŠ Hrochův Týnec je počet žáků podpořených obědy zdarma nižší než počet žáků sociálně znevýhodněných a na ZŠ Skuteč Komenského a Smetanova obědy zdarma nabízeny nejsou. Doučování je nabízeno ve všech školách kromě ZŠ Žďárec u Skutče a ZŠ Rosice, nicméně kategorie podpořených žáků se nemusí překrývat s žáky s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění (počet podpořených žáků - viz tabulka 9). V Luži doučování každý den v odpoledních hodinách pro SZ žáky nabízí také Rodinné centrum DaR, Charita Pardubice, doučování probíhá v prostorách centra (více viz kapitola 4. 6 Poradenská zařízení, neziskové organizace a sociální služby).

Tabulka 9 - Počty žáků podpořených obědy zdarma a doučováním (zdroj: dotazník, říjen 2019)

Škola	Obědy zdarma	Doučování
ZŠ Žďárec u Skutče	0	0
ZŠ Skuteč, Komenského	0	15
ZŠ Skuteč, Smetanova	0	50
ZŠ Hrochův Týnec	12	10
ZŠ Luže	44	34
ZŠ Rosice	11	0
Speciální ZŠ Skuteč	8	12
Celkem	75	121

Personální zajištění školy

Co se týče personální podpory (viz tabulka 11), psycholog v současné době nepůsobí na žádné ze zapojených škol. Speciální pedagog, kromě Speciální ZŠ Skuteč (kde je 10 speciálních pedagogů), je také na ZŠ Hrochův Týnec a ZŠ Skuteč Smetanova (0,4 úvazku) a v minulosti měli speciálního pedagoga také např. na ZŠ Skuteč, Komenského (konec projektu). Školního asistenta mají na ZŠ Žďárec u Skutče, ZŠ Luže a ZŠ Rosice. Romského koordinátora mají na 0,1 úvazku na ZŠ Luže.

Tabulka 10 - Personální obsazení na základních školách (zdroj: dotazník, říjen 2019)

Škola	Pedagogové	Psycholog	Spec. Ped.	AP	ŠA	Romský koord.	Kariérní por.
ZŠ Žďárec u Skutče	3	0	0	0	1 (0,4)	0	0
ZŠ Skuteč, Komenského	13	0	0	6	0	0	0
ZŠ Skuteč, Smetanova	23	0	1 (0,4)	5 (2,75)	0	0	1
ZŠ Hrochův Týnec	21	0	1	9	0	0	0
ZŠ Luže	30	0	0	6 (3)	1 (0,5)	0,1	0
ZŠ Rosice	18	0	0	7	1	0	1
Speciální ZŠ Skuteč	22	0	10	11	0	0	0

Školní neúspěšnost a předčasné odchody ze vzdělávání

V letošním školním roce celkem dvanáct žáků na všech uvedených školách opakuje ročník, nejvíce na ZŠ v Hrochově Týnci, tři žáci na ZŠ Luže a dva na ZŠ Skuteč, Komenského. Na ostatních školách nikdo z žáků ročník neopakuje.

Tabulka 11 - Opakování ročníku (dotazník, říjen 2019)

Škola	Počet žáků, kteří v letošním školním roce opakují ročník
ZŠ Žďárec u Skutče	0
ZŠ Skuteč, Komenského	2
ZŠ Skuteč, Smetanova	0
ZŠ Hrochův Týnec	7
ZŠ Luže	3
ZŠ Rosice	0
Speciální ZŠ Skuteč	0

Ve školním roce 2017/2018 odešlo ze základních škol celkem 115 žáků, z toho 111 z běžných tříd a čtyři ze speciálních tříd. Celkem 111 žáků ukončilo vzdělávání v 9. ročníku, dva v 8. ročníku, jeden v 7. ročníku a jeden v 10. ročníku (viz tab. 8). Podíl žáků, kteří předčasně ukončili povinnou školní docházku v 7. a 8. ročníku, je ale celkově v těchto obcích v běžných třídách nižší a příznivější než je průměr za ORP Chrudim, Pardubický kraj i ČR (viz tabulka 9) a to o necelé tři procentní body v případě srovnání s ČR a více než tři procentní body ve srovnání s ORP Chrudim jako celek.

Tabulka 12 - Počet žáků, kteří opustili základní školu ve školním roce 2018/2019 (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019)

Škola	Celkem	v 7. ročníku	v 8. ročníku	v 9. ročníku	v 10. ročníku
ZŠ Skuteč, Komenského	21	0	0	21	0
ZŠ Skuteč, Smetanova	24	0	0	24	0
ZŠ Hrochův Týnec	35	0	1	34	0
ZŠ Luže	19	0	0	19	0
ZŠ Rosice	12	0	1	11	0
Speciální ZŠ Skuteč	4	1	0	2	1
Celkem	115	1	2	111	1

Tabulka 13 - Srovnání podílů žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v 7. a 8. ročníku

	Košumbersko	ORP Chrudim	Pardubický kraj	ČR
Běžné třídy	1,80 %	5,28 %	4,77 %	4,45 %
Speciální třídy	(1 žák) 25,00 %	16,67 %	8,37 %	12,48 %

Popis jednotlivých škol

Základní a mateřská škola Žďárec u Skutče, okres Chrudim (ZŠ a MŠ Žďárec u Skutče)

Jedná se o malotřídní školu se dvěma třídami. Zřizovatelem je město Skuteč. Součástí školy je základní škola, školní družina, mateřská škola a školní výdejna. Spádová oblast školy zahrnuje Žďárec u Skutče a Radčice (viz obecně závazná vyhláška města Skuteč č. 1/2017), školu ale navštěvují i děti a žáci z jiných obcí (Oldřetice, Skuteč, Vrbatův Kostelec). V současné době je ředitelka školy na rodičovské dovolené, vedením je pověřena vedoucí učitelka MŠ.

Kapacita školy je 60 žáků, v současnosti školu navštěvuje 23 žáků, je teda naplněna z 38 %. Průměrně připadá 12 dětí na třídu. V letošním školním roce do školy dochází čtyři žáci se SVP⁹, což je 17 % žáků školy. Čtyři žáci mají podpůrná opatření v převažujícím 1. stupni. Žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí školu dle kvalifikovaného odhadu zástupců školy nenavštěvují. Ve školním roce 2019/2020 nikdo z žáků neopakoval ročník (MŠMT, Výkaz o ZŠ M 3) a dle výroční zprávy o činnosti školy za školní rok 2016/2017 škola nevykazovala žádné neomluvené hodiny.

Ve škole působí 3 pedagogové a 1 školní asistent na 0,4 úvazku.

Předávání informací rodičům probíhá dle zástupců školy v rámci pravidelných konzultačních hodin pro rodiče s dětmi a prostřednictvím žákovské knížky (dále jen ŽK). Ve škole je zřízena schránka důvěry pro žáky. Třídnické hodiny se konají jedenkrát týdně. Aktivity v rámci školní družiny jsou žákům nabízeny zdarma.

Škola spolupracuje např. se Senior Centrem ve Skutči.

Základní škola, Skuteč, Komenského 150, okres Chrudim (ZŠ Skuteč, Komenského)

ZŠ Skuteč, Komenského je úplná základní škola, která se nachází ve středu města Skuteč. Zřizovatelem je město Skuteč. Součástí školy je školní družina, která má tři oddělení (kapacita 66 žáků). Zájem dle výroční zprávy za rok 2017/2018 (dále jen VZ) překračuje kapacitu družiny, takže se řada žáků nemůže účastnit její činnosti. Škola je zaměřena na rozšířenou výuku cizích jazyků, práci s výpočetní a komunikační technikou, sportovní aktivity, nabídku mimoškolních aktivit a volitelných předmětů, vytváření podmínek pro talentované žáky a integrované žáky (tamtéž). Výuka probíhá vždy v jedné třídě v ročníku.

Spádovou oblastí je celé území města Skuteč (viz obecně závazná vyhláška města Skuteč č. 1/2017). Dle VZ většinu žáků tvoří děti ze Skutče, menší část (20 %) dojíždí z místních částí a dále z okolních obcí. Dopravní obslužnost škola považuje za nedostačující.

Kapacita školy je 370 žáků a k 30. 9. 2019 sem docházelo 171 žáků. Je tedy zaplněna ze 46 %. Počet žáků školy v posledních pěti letech mírně klesl ze 199 žáků v roce 2014/2015 na 180 žáků v roce 2017/2018 a 171 žáků k 30. 9. 2019. Tím se snižuje i počet žáků na třídu z 22 žáků na třídu v roce 2014/2015 na 20 ve školním roce 2017/2018 a 19 v letošním školním roce.

---

⁹ Údaje pocházejí z Výkazu o základní škole, podle stavu k 30. 9. 2019. Žák je uveden tolikrát, kolik je druhů příčin jeho SVP.

V letošním školním roce do školy dochází 26 žáků se SVP (MŠMT, k 30. 9. 2019)¹⁰, to je 15 % žáků školy. Jeden žák má SVP z důvodu jiných životních a kulturních podmínek. Podpůrná opatření v převažujícím 1. stupni mají čtyři žáci, v převažujícím 2. stupni 16 žáků a v převažujícím 3. stupni jedenáct žáků. Co se týče žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění, momentálně jich do školy dochází pět (3 %) a z toho tři pocházejí ze SVL/ubytovny.

Ve školním roce 2019/2020 jeden žák školy opakoval ročník (MŠMT, Výkaz o ZŠ M 3). Dle Výroční zprávy za školní rok 2017/2018 škola vykazovala 35 neomluvených hodin, tzn. 0,192 neomluvených hodin na žáka.

Ve škole působí 13 pedagogů a šest AP (dle webových stránek školy), psychologa ani speciálního pedagoga momentálně nemají, ti působili ve škole dříve, naposledy speciální pedagog z projektu (leden 2016 – červen 2018).

K předávání informací rodičům dochází dle zástupců školy prostřednictvím elektronické ŽK, ŽK, dopisem, telefonicky i osobně. Dle VZ 2017/2018 jsou „rodiče informováni o prospěchu a chování žáků zasláním čtvrtletního výpisu o prospěchu a chování žáků.“ Dále si každý třídní učitel zvolí v průběhu září termín úvodní třídní schůzky. Dále probíhají čtyřikrát do roka konzultační dny, které jsou zveřejněny na webových stránkách a v žákovských knížkách. Zákonný zástupce si může sjednat individuální schůzku s konkrétním vyučujícím v jednotlivých dnech v čase mezi 14 a 17:30.

Škola nabízí volnočasové kroužky zdarma. V rámci nepovinných předmětů nabízí např. Práce s integrovanými žáky (časová dotace 2 hodiny), v rámci školního klubu nabízí Čtenářský klub pro žáky ZŠ a Klub zábavné logiky a deskových her pro žáky ZŠ. Škola organizuje také školu nanečisto pro předškoláky, která se koná jednou měsíčně od 15:00 do 16:00 hodin pro všechny předškoláky bez ohledu na to, pro kterou ZŠ se rodič nakonec rozhodne.

Škola je zapojena do projektu *Implementace krajského akčního plánu Pardubického kraje*¹¹: Cílem této aktivity je vznik sítě středních a základních škol, které budou vzájemně spolupracovat na podpoře polytechnického vzdělávání pedagogů škol prostřednictvím tematicky zaměřených projektových dnů připravených pro základní školy na středních školách. Součástí aktivit jsou rovněž kroužky pro žáky základních i středních škol.

Základní škola, Skuteč, Smetanova 304, okres Chrudim (ZŠ Skuteč, Smetanova)

ZŠ Skuteč, Smetanova je úplná základní škola, která se nachází v centru města. Zřizovatelem je město Skuteč. Výuka probíhá ve dvou budovách. Kromě 9. třídy probíhá výuka vždy ve dvou paralelních třídách v ročníku. Součástí školy je školní družina se čtyřmi odděleními (kapacita 90 žáků). U školy funguje Sdružení rodičů, přátel a dětí školy při ZŠ Skuteč, Smetanova. Spádovou oblastí je celé území města Skuteč (viz obecně závazná vyhláška města Skuteč č. 10/2017). Dle VZ do školy dojíždějí ale i žáci ze vzdálenějších obcí.

---

¹⁰ Údaje pocházejí z Výkazu o základní škole, podle stavu k 30. 9. 2019. Žák je uveden tolikrát, kolik je druhů příčin jeho SVP.

¹¹<https://www.pardubickykraj.cz/i-kap/96566/projekt-implementace-krajskeho-akcniho-planu-pardubickeho-kraje-i-kap-pk>

Kapacita školy je 410 žáků a k 30. 9. 2019 sem docházelo 348 žáků a byla tedy zaplněna z 85 %. Počet žáků za poslední dva roky vzrostl, k 30. 6. 2016 školu navštěvovalo 321 žáků. Dle zástupců školy je počet žáků školy v posledních letech stabilní. Stabilní je i počet dětí na třídu, v současnosti činí 21 žáků, k 30. 9. 2016 to bylo průměrně 21,4.

Počet žáků se SVP¹² je 38, což činí 11 % žáků školy. Z toho tři žáci měli SVP z důvodu odlišných a kulturních životních podmínek. Dle odhadů zástupců školy do školy dochází 10 žáků (3 %) s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění, z toho 5 žáků pochází ze SVL/ubytovny. Vzdělává se zde jeden žák s odlišným mateřským jazykem. Celkem 41 žáků má podpůrná opatření 1. – 5. stupně, z toho 11 žáků má PO v převažujícím 1. stupni, 23 žáků v převažujícím 2. stupni a 6 žáků v převažujícím 3. stupni.

V letošním školním roce žádný žák neopakuje ročník; 50 žáků bylo podpořeno doučováním.

Ve škole působí 23 učitelů a jeden speciální pedagog (0,4 úvazku), pět asistentů pedagoga, VP, MP a kariérový poradce.

Třídnické hodiny se konají jedenkrát měsíčně. K předávání informací rodičům dochází dle zástupců školy prostřednictvím žákovských knížek, schůzek nebo konzultací a výpisů známek. Čtvrtletní přehled o prospěchu a chování žáků je buď proveden v ŽK, nebo formou výpisů známek (VZ 2016/2017). Dvakrát do roka se konají konzultační dny (v době od 14 do 17:30. Rodiče mají možnost domluvit si konzultaci i individuálně. Škola také organizuje přednášky pro rodiče, např. na téma zdravého životního stylu.

Od září 2016 byla škola zapojena do tříletého projektu *Inkluzivní vzdělávání v Pardubickém kraji*¹³, ze kterého získala speciálního pedagoga (působí zároveň i v PPP Ústí nad Orlicí) a školního asistenta (Výroční zpráva školy 2016/2017).

Základní škola, Hrochův Týnec, okres Chrudim (ZŠ Hrochův Týnec)

ZŠ Hrochův Týnec je úplnou základní školou. Škola využívá dvě budovy, ve starší budově jsou 1. - 3. ročníky, v novější budově ostatní. V 1., 5., 6., 8. a 9. ročníku jsou dvě paralelní třídy, ve 2., 3., 4., a 7. ročníku je pouze jedna třída. Součástí školy je i školní družina (2 oddělení, kapacita 56 žáků), školní klub (ve školním roce 2017/2018 navštěvovalo 62 dětí) a školní jídelna. Spádovou oblastí školy je Hrochův Týnec, Blansko, Blížňovice, Skalice, Stíčany. V 6. ročníku přecházejí do školy např. žáci z malotřídní školy ve Vejvanovicích. Od roku 2012 ve škole začali zavádět daltonskou vzdělávací metodu¹⁴.

Kapacita školy je 335 žáků, k 30. 9. 2019 školu navštěvovalo 265 žáků a je tedy naplněna ze 79 %. V posledních letech počet žáků mírně klesl (274 v roce 2017/2018 a 279 v roce 2016/2017). Průměrný počet žáků na třídu je 19. K 30. 9. 2019 bylo ve škole 44 žáků se SVP¹⁵ (tj. 17 % žáků školy), z toho tři se SVP z důvodu odlišných kulturních či životních podmínek. Dle odhadu zástupců školy do školy dochází 38 žáků (14 %) s potřebou podpory z důvodu

---

¹² Údaje pocházejí z Výkazu o základní škole, podle stavu k 30. 9. 2019. Žák je uveden tolikrát, kolik je druhů příčin jeho SVP.

¹³<http://ccvpardubice.cz/projects/esf>

¹⁴ Více viz Příloha ŠVP https://www.zsht.cz/pdf/dokumenty/ŠVP_Dalton.pdf.

¹⁵ Údaje pocházejí z Výkazu o základní škole, podle stavu k 30. 9. 2019. Žák je uveden tolikrát, kolik je druhů příčin jeho SVP.

sociálního znevýhodnění, z toho přibližně 30 žáků žije v SVL nebo na ubytovnách. Ve škole se vzdělávají tři žáci s odlišným mateřským jazykem.

Deset žáků školy bylo podpořeno doučováním, dvanáct obědy zdarma.

V letošním školním roce sedm žáků opakuje ročník. Dle výročních zpráv škola každoročně řeší záškoláctví, případně skryté záškoláctví. Z údajů ve výroční zprávě za školní rok 2018/2019 vyplývá, že v loňském školním roce činily neomluvené absence 298 hodin, což činí cca 1,1 neomluvených hodin na žáka. Nad 100 hodin absence škola vyžaduje potvrzení o nemoci od lékaře.

Ve škole působí 21 pedagogů, jedna speciální pedagožka (od září 2017) se zaměřením na logopedii (Šablony), devět asistentů pedagoga, jeden výchovný poradce a jeden metodik prevence. Náplní práce speciálního pedagoga je „vyhledávání a následná práce s žáky se SVP, zejména pak provádění speciálně-pedagogických nápravných, edukačních, reedukačních a kompenzačních činností (...), koordinace Plánů pedagogické podpory, podílení se na vytváření IVP, spolupráce s rodiči, metodické vedení ASP a účast na zápise do 1. tříd“ (VZ 2017/2018).

Předávání informací rodičům probíhá především formou elektronické ŽK a schůzek. Na začátku roku se koná organizační schůzka a v průběhu roku další dvě třídní schůzky, které fungují formou tripartit (možnost rezervovat termín on-line). Učitelé mají jednou týdně konzultační hodiny (uvedeny na webových stránkách školy). V rámci dotazníkového šetření Mapa školy (Scio)¹⁶, které škola realizovala v dubnu 2018 za účelem autoevaluace, se rodičů¹⁷ ptali i na jejich spokojenost se školou, konkrétně i s komunikací školy. Škola ve VZ uvádí: „Většina (rodičů) nemá zásadní výhrady ke komunikaci se školou. Preferovaným způsobem předávání informací jsou písemná sdělení předávaná prostřednictvím dětí“.

Ve škole funguje žakovský parlament. Ve třídách se týdně konají komunitní kruhy. Žáci vydávají školní časopis Hrošíkovy Hrochoviny

Volnočasové kroužky nabízí škola ve spolupráci se školním klubem a ve spolupráci se spolkem Komunitní škola o.s. Pro veřejnost organizuje Vánoční jarmark, Jarní a podzimní dílny a odpoledne pro předškoláky.

Škola spolupracuje se Střediskem výchovné péče pro děti a mládež Archa Chrudim (SVP Archa), a to zejména ohledně práce s kolektivy v 5. a 6. třídách, kdy do školy přecházejí děti z malotřídní školy ve Vejvanovicích. Psychologové z Archy škole připravují programy pro soustředění a sebepoznávací a stmelovací aktivity, provádějí také sociometrická šetření. Ve školním roce 2017/2018 konzultovali také situace v dalších třídách vzhledem ke komplikovaným vztahům mezi žáky.

---

¹⁶ Více viz <https://www.mapaskoly.cz/>.

¹⁷ Dle výroční zprávy se dotazníkového šetření zúčastnilo 147 rodičů. Účast rodičů ze SVL není vyjádřena.

Momentálně je škola zapojena do projektů:

- *Personální podpora – ZŠ Hrochův Týnec* (aktivity: školní speciální pedagog, DVPP v oblasti ICT, projektový den ve škole, projektový den mimo školu, zapojení odborníka z praxe do vzdělávání ve ŠD, projektový den ve ŠD).
- *Implementace krajského akčního plánu Pardubického kraje* (aktivity: podpora polytechnického vzdělávání, podpora matematické a čtenářské gramotnosti, rozvoj kariérového poradenství, tvorba školské inkluzivní koncepce Pardubického kraje).

Základní škola, Luže, okres Chrudim, Komenského 254 (ZŠ Luže)

ZŠ Luže je úplnou základní školou s devíti postupnými ročníky. Škola sídlí ve dvou budovách: na hlavní budově Komenského 254 jsou třídy druhého stupně, v budově Žižkova 253 jsou třídy 1. stupně. Třetí budovou je sportovní hala v ulici U Stadionu. Součástí školy je školní družina se čtyřmi odděleními (100 žáků) a školní jídelna. V současné době školu navštěvují žáci s bydlištěm z Luže, Lozic, Střemošic, Jenišovic, Zalažan, Martinic, Hroubovic, Bělé, Řepník, Pustiny, Bílého Koně, Rabouň, Radim. Od 1. 8. 2018 má škola nové vedení.

V 1., 2., 3., 4. a 6. ročníku jsou dvě paralelní třídy, v 5., 7., 8. a 9. ročníku po jedné třídě. Kapacita školy je 500 žáků, k 30. 9. 2018 do školy docházelo 275 žáků a byla tedy naplněna z 55 %. Průměrný počet žáků na třídu je 20. Počet žáků oproti loňskému školnímu roku, kdy činil 237 žáků, mírně vzrostl. Co se týče počtu žáků se SVP¹⁸, dle informací školy činí 54 žáků školy (20 %). Žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění je dle odhadu zástupců školy 44 (16 % žáků školy), přičemž ze SVL/ubytoven pochází přibližně 30 žáků (11 %). Na škole se vzdělávají tři žáci s odlišným mateřským jazykem.

Doučování se účastnilo 34 žáků, 44 žáků získalo podporu formou obědů zdarma (škola spolupracuje s organizací WOMEN FOR WOMEN). Na výběru dětí se podíleli třídní učitelé spolu se školní jídelnou a pracovníci OSV-OSPOD Chrudim a Charity Nové hrady. Rodiče, kterým byla nabídnuta pomoc tímto způsobem, se museli zavázat, že budou dohlížet na své děti a jejich řádné plnění školních povinností. Závěrem školního roku 2018/2019 se škola zapojila do projektu *Potravinová pomoc dětem* Pardubického kraje, který řeší podobnou problematiku jako organizace WOMEN FOR WOMEN. Projekt bude realizován od školního roku 2019/2020 (VZ 2018/2019).

Ve školním roce 2018/2019 z 19 absolventů školy bylo 11 přijato na SŠ s maturitou a sedm na učební obor. Nikdo z žáků neukončil studium v nižším než 9. ročníku a všichni pokračovali ve vzdělávání. Na víceletá gymnázia odešlo šest dětí. Někteří lokální aktéři mluví i o odlivu žáků zejména z 2. stupně do jiných základních škol v oblasti (viz také tabulka 14, kde je vidět klesající počet a podíl žáků na 2. stupni, zatímco růst počtu žáků školy je odrazem jejich počtu na 1. stupni. V letošním školním roce se tento trend mění.) V letošním školním roce tři žáci opakují ročník. Škola se potýká také s problematikou absencí, v loňském školním roce počet neomluvených hodin činil 230 hodin, tzn. 0,43 neomluvených hodin na žáka školy.

---

¹⁸ Údaje pocházejí z Výkazu o základní škole, podle stavu k 30. 9. 2019. Žák je uveden tolikrát, kolik je druhů příčin jeho SVP.

Tabulka 14 - Počet a podíl žáků na 1. a na 2. stupni (zdroj: MŠMT, k 30. 9. daného roku)

Škola	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Žáci celkem	226	233	234	259	275
Žáci 1. stupeň	144	154	164	185	183
Podíl	64 %	66 %	70 %	71 %	67 %
Žáci 2. stupeň	82	79	70	74	92
Podíl	36 %	34 %	30 %	29 %	33 %

Na škole působí 30 pedagogů, 6 asistentů pedagoga, na 0,5 úvazku školní asistent a na 0,1 úvazku romský koordinátor, jeden výchovný poradce, jeden metodik prevence a jeden kariérní poradce.

Předávání informací rodičům probíhá především prostřednictvím papírové žákovské knížky. Ve škole funguje školní parlament. Škola vydává školní časopis. Učitelé mají jednou týdně stanovené konzultační hodiny (viz webové stránky školy), které je možné využít po předchozí telefonické domluvě. Konzultační hodiny výchovného poradce jsou pro rodiče třikrát týdně plus kdykoliv po předchozí telefonické domluvě, pro žáky kdykoliv po domluvě. SRPŠ organizuje společné akce, v 1. – 5. ročníku se konají akce se školní družinou (besídka, sponzorování plesu družiny). Škola organizuje schůzku pro rodiče budoucích prvňáků a schůzku pro rodiče vycházejících žáků. Umožňuje po dohodě s vyučujícím návštěvy vyučování.

Ve škole funguje školní žákovský parlament.

Škola je zapojena do projektu *Implementace krajského akčního plánu Pardubického kraje* (Implementace polytechnického vzdělávání).

Ve školním roce 2018/2019 realizovali projekt v rámci výzev MŠMT:

- *Podpora výuky v Základní škole v Luži (Šablony)* – dvouletý projekt ke zkvalitnění práce s dětmi s vývojovými poruchami učení, žáky vyžadující zvláštní péči, pro další vzdělávání učitelů.
- Podali žádost o podporu (OP VVV, ESF) projektu *Podpora výuky v Základní škole v Luži II*, s realizací od 1. 9. 2019, zaměřený na oblast vzdělávání pedagogických pracovníků, doučování žáků ohrožených školním neúspěchem, čtenářské kluby, kluby logiky a deskových her, sdílení dobré praxe na školách, projektové dny ve škole a mimo školu. Podpořena byla i školní družina.

Základní škola a mateřská škola Rosice, okres Chrudim (ZŠ a MŠ Rosice)

ZŠ Rosice je úplná základní škola s devíti postupnými ročníky a jednou třídou v každém ročníku. Součástí je i mateřská škola, školní jídelna a školní družina. Spádovost školy není určena.

Kapacita školy je 250 žáků, k 30. 9. 2018 do školy docházelo 145 žáků a byla tedy naplněna z 58 %. Dle informací zástupců školy počet žáků školy mírně roste. Průměrný počet žáků na

třídu je momentálně 11 žáků. Co se týče počtu žáků se SVP¹⁹, k 30. 9. 2018 školu navštěvovalo 27 žáků, což je 19 % žáků školy, z toho žádný žák neměl SVP z důvodu odlišných životních a kulturních podmínek. Odhad počtu žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění zástupci školy odhadují na 11, tj. 8 % žáků školy. Nikdo z nich ale nepochází přímo ze SVL nebo ubytovny. Ve škole se vzdělávají tři žáci s odlišným mateřským jazykem.

Nikdo ze žáků v letošním školním roce neopakuje ročník. Jedenáct žáků je podpořeno obědy zdarma.

Ve škole působí 18 pedagogů, sedm asistentů pedagoga a jeden školní asistent, dva metodici prevence, jeden výchovný poradce a jeden kariérový poradce.

Informace jsou rodičům předávány zejména prostřednictvím ŽK, školního diáře, telefonicky, emailem, nebo osobně. Třídnické hodiny se konají jedenkrát týdně. V prvním ročníku jsou žáci hodnoceni slovně, v ostatních ročnících známkami. Ve škole funguje školní parlament a škola vydává školní časopis. Při ZŠ Rosice funguje sdružení rodičů Spolek Rosa I, z.s. Škola dále spolupracuje se spolkem Komunitní škola, z.s., který nabízí volnočasové aktivity.

Škola je zapojena do projektu *Implementace krajského akčního plánu Pardubického kraje*.

Speciální základní škola a praktická škola Skuteč (Speciální ZŠ Skuteč)

Zřizovatelem školy je Pardubický kraj. Žáci jsou vzděláváni v oborech vzdělávání Základní škola 79-01_C/01 (25 žáků, z toho 4 podle RVP ZV-LMP a 21 s upraveným vzděláváním) a 79-01-B/01 ZŠ speciální (celkem 21 žáků). Součástí školy je i dvouletá Praktická škola (kapacita 10 žáků, k 30. 9. 2018 ji navštěvovalo sedm žáků) a školní družina. Od roku 2010 je součástí školy i Speciálně pedagogické centrum.

Spádovou oblastí školy je Skutečsko, Chrastcko, Lužsko, Prosečsko, Prosetín, Krouna. Kapacita školy je 60 žáků, k 30. 9. 2018 školu navštěvovalo 46 žáků a je tedy naplněna ze 77 %. Počet žáků považují zástupci školy za setrvalý. Všech 46 žáků, kteří do školy docházejí, jsou žáci se SVP²⁰. Všichni žáci mají podpůrná opatření 3. – 5. stupně. Šest žáků škola vykazuje jako žáky se SVP z důvodu jiných životních nebo kulturních podmínek. Dle kvalifikovaného odhadu ale do školy dochází 20 žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění (43 % žáků školy), což je největší podíl mezi všemi zde uvedenými školami. Z toho 10 žáků (22 %) pochází přímo ze SVL nebo ubytoven. Na škole se vzdělávají tři žáci s odlišným mateřským jazykem.

V letošním školním roce žádný žák neopakuje ročník. Deset žáků je podpořeno formou doučování a osm obědy zdarma.

Na škole působí 22 pedagogických pracovníků, deset speciálních pedagogů, jedenáct asistentů pedagoga, jeden metodik prevence, jeden výchovný poradce.

---

¹⁹ Údaje pocházejí z Výkazu o základní škole, podle stavu k 30. 9. 2019. Žák je uveden tolikrát, kolik je druhů příčin jeho SVP.

²⁰ Údaje pocházejí z Výkazu o základní škole, podle stavu k 30. 9. 2019. Žák je uveden tolikrát, kolik je druhů příčin jeho SVP.

Předávání informací rodičům školy probíhá převážně prostřednictvím ŽK, mailu, telefonu, vysvědčení. Při škole funguje spolek *S handicapem bez bariér*, z.s. sdružující rodiče žáků, ale i pedagogy školy a příznivce školy.

Do 31. 8. 2019 škola realizovala projekt *Učíme se spolu* (Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování - Šablony pro MŠ a ZŠ) zaměřený na vzdělávání pedagogů pro oblast čtenářské a matematické gramotnosti, vzájemnou spolupráci, tandemovou výuku, čtenářský klub pro žáky, klub zábavné logiky a deskových her a v neposlední řadě doučování žáků a příprava žáků na vyučování.

4.4 Střední školy

Přímo v zapojených obcích nabízí možnost středního vzdělávání jen Gymnázium Suverénního řádu maltézských rytířů ve Skutči a Praktická škola na Speciální základní škole a praktické škole Skuteč (viz výše). V blízkosti je též Odborné učiliště Chroustovice. Další střední školy se nacházejí v Chrudimi.

Tabulka 15 - Informace střední školy (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2018, dotazník, říjen 2019)

Škola	Kapacita	Počet žáků	Počet žáků se SVP	SVP z jiných KŽP	Odhad SZ žáků	PO 1.-5. st.	PO 1. stupně	PO 2. stupně
Gymnázium	360	192	17	0	15	17	2	11
OU Chroust.	448	239	150	10		120	5	20

Popis jednotlivých škol

Odborné učiliště Chroustovice, Zámek 1

Zřizovatelem školy je Pardubický kraj. Obory vzdělávání jsou určeny pro žáky všech typů základních škol, včetně těch, kteří vycházejí ze 7. a 8. tříd. Dle informací na webových stránkách školy je výuka zaměřena především na odborný výcvik. Uchazeči o studium, kteří potřebují individuálnější pedagogický přístup, jsou zařazeni do tříd s menším počtem žáků. Žáci všech oborů po vykonání závěrečných zkoušek získají výuční list. Škola nabízí následující obory (vše E):

- Tříleté obory vzdělávání:
  - KOVO: Zámečnický, Autoopravář, Opravář
  - GASTRO: Cukrář, Kuchař, Řezník
  - SLUŽBY: Módní dekorátérka, Prodavač, Pečovatel
  - ZAHRADA: Chovatel zvířat, Aranžér květin, Zahradník
  - STAVBA: Zedník, Truhlář, Tesař, Dřevař
- Dvouleté obory vzdělávání: GASTRO: Pekař

K 30. 9. 2019 školu navštěvovalo 247 žáků (naplněna z 55 %) a oproti loňskému roku počet žáků (239 k 30. 9. 2018) mírně vzrostl. Průměrný počet žáků na třídu je 15. Počet žáků se SVP v letošním školním roce je dle odhadu zástupců školy 120, v loňském školním roce dle výkazu MŠMT činil 150 žáků²¹ a dosahoval tak 63 % žáků školy. Ze žáků, kteří se v loňském školním

²¹ Údaje pocházejí z Výkazu o základní škole, podle stavu k 30. 9. 2019. Žák je uveden tolikrát, kolik je druhů příčin jeho SVP.

roce stali žáky prvního ročníku oboru s výučním listem, šest žáků nastoupilo po 7. ročníku základní školy, 19 po 8. ročníku základní školy a 40 po 9. a 10. ročníku ZŠ, tzn., že 45 % (téměř polovina) nově nastoupivších žáků přichází s nedokončeným základním vzděláním. SVP z důvodu jiných kulturních a životních podmínek mělo přiznáno 10 žáků. Kolik žáků potřebuje podporu z důvodu sociálního znevýhodnění, zástupci školy v on-line formuláři zaslaném MAS SKCH nevedli. Tři žáci opakují ročník a dle zástupců školy došlo v loňském školním roce k 30 předčasným odchodům ze studia. 120 žáků bylo podpořeno doučováním.

Na škole působí 55 pedagogů, tři asistenti pedagoga, sociální pracovník (0,1 úvazku), metodik prevence a výchovný poradce.

Gymnázium Suverénního řádu maltézských rytířů ve Skutči

Zřizovatelem je Suverénní řád maltézských rytířů – České velkopřevorství. Nabízí následující obory:

- Osmileté a čtyřleté všeobecné studium (gymnázium): pro absolventy 5. tříd ZŠ do primy gymnázia a pro absolventy 9. tříd ZŠ do kvinty gymnázia,
- Bezpečnostně právní činnost: maturitní obor.

Kapacita školy je 360 žáků. V loňském školním roce školu navštěvovalo 192 žáků (naplněnost školy 53 %), jejich počet je dle zástupců školy stabilní. Průměrně je ve třídách 20 žáků. Dle zástupců školy 17 žáků má SVP. Počet žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění odhadují na 15.

Při škole funguje školní klub, domov mládeže a školní jídelna. Na škole působí 28 pedagogů, dva asistenti pedagoga, metodik prevence a výchovný poradce. 30 žáků bylo podpořeno doučováním. Na škole funguje žakovský parlament.

Dle zástupců školy došlo v loňském školním roce ke dvěma předčasným odchodům ze studia.

4.5 Poradenská zařízení, neziskové organizace a sociální služby zaměřené na podporu vzdělávání

Někteří poskytovatelé sociálních, poradenských a speciálně pedagogických služeb působící na Košumbersku sídlí v ORP Chrudim. Například **Oddělení sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) Chrudim** pro Košumbersko či **Pedagogicko psychologická poradna (PPP) Pardubice, organizační útvar Chrudim** (další pracoviště je například v Hlinsku v Čechách nebo v Holici. Působí zde čtyři psychologové, pět speciálních pedagogů, jeden metodik prevence PPP, sociální pracovník²²).

Speciálně pedagogické centrum Skuteč (SPC) se nachází ve Skutči a je součástí Speciální základní školy, mateřské školy a praktické školy Skuteč. SPC je specializované na kombinované vady, vady řeči a vady sluchu. Odbornými pracovníky centra jsou psycholog,

---

²² Více viz <https://www.ppp-pardubice.cz/chrudim/>.

speciální pedagogové, logoped, surdoped, psychoped, etoped, školní a předškolní speciální pedagog²³.

Pod záštitou MAS Košumbersko také funguje v této oblasti tým mobilních speciálních pedagogů, který sídlí v Chrudimi. **Mobilní tým v projektu MAP v Chrudimi** je tříletý projekt realizovaný ve školních letech 2018/2019 až 2020/2021. Tým tvoří tři až pět pracovníků, kteří se zabývají mobilní podporou žáků se SVP. Náplní práce je především poradenská činnost. Mobilní tým navštěvuje školy a pomáhá jim s nastavením kompetencí práce asistenta pedagoga, sestavením a naplněním individuálních vzdělávacích plánů a jeho hodnocením. Dále mobilní tým provádí mentoring, návštěvy v hodinách, pomoc s nastavením podpůrných opatření nebo nastavení spolupráce škola–rodiče. Tým organizuje také přednášky o školní zralosti v mateřských školách pro rodiče. Od 1. 9. 2019 začal mobilní tým poskytovat podporu také žákům nadaným.

V zapojených obcích působí několik NNO poskytujících sociální služby se zaměřením na děti a mládež:

- **Oblastní charita Nové Hrady u Skutče** je nestátní neziskovou církevní právnickou organizací, která poskytuje terénní služby v řadě oblastí, např. zdravotnické služby, službu osobní asistence, službu pro rodiny s dětmi a služby SAS.
- **Oblastní charita Pardubice** provozuje v Luži rodinné centrum DaR, které poskytuje výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, volnočasové a kulturní aktivity. Realizuje projekt *Pomoc romským rodinám*²⁴, jehož cílem je předcházet sociálnímu vyloučení a odstraňovat jeho důsledky. Pořádá přednášky a kurzy např. Rodina a komunita, Vztahy mezi generacemi a lidmi v okolí, Moje životní dráha, co umím a co mohu dokázat, Jak najít práci, napsat životopis a uspět u přijímacího pohovoru, Co je důležité pro dosažení úspěchu ve škole. Dále v RC DaR probíhá mezi ženami oblíbený kurz šití. Komunitní pracovníci Oblastní charity nabízejí romským dětem smysluplné trávení volného času, dohlížejí na školní docházku, pomáhají dětem s domácími úkoly a zprostředkovávají komunikaci mezi školou a rodiči.
- **Romodrom o.p.s.** poskytuje sociální služby a nabízí vzdělávací aktivity lidem, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením. Romodrom mimo jiné poskytuje službu Asistent prevence zdraví, jež má za cíl zvýšení informovanosti a motivace ke změně chování v oblasti zdravého životního stylu nebo podporu ve zlepšení přístupu ke zdravotní péči.
- **Šance pro tebe, z. s.** provozuje sociální, terénní a podpůrné služby lidem ohroženým nepříznivou sociální situací. Dále provozuje NZDM, které se nacházejí v Chrasti, Hrochově Týnci, Čankovicích, Prachovicích a Chrudimi.

Z terénního šetření ale vyplynulo, že mezi některými NNO navzájem a mezi NNO a dalšími subjekty (např. obce, MAS) v těchto obcích panuje velká nedůvěra, konkurenční vztahy, případně jen neporozumění obsahu činnosti, a chybí spolupráce či koordinace. Pro efektivní a komplexní podporu škol a potřebných žáků by bylo žádoucí, kdyby bylo možné vybudovat mezi jednotlivými subjekty účinnou spolupráci. Dle zástupců MAS je stále velká poptávka po

---

²³ Více viz <http://www.spzs-skutec.cz/Page/Detail/55>.

²⁴ Aktivita je podpořena z dotačního programu Úřadu vlády ČR Pomoc romským rodinám. Činnost podporuje MPSV ČR, Oblastní charita Pardubice, Město Luže a Pardubický kraj.

terénním poradenství. Dle jejich zkušenosti se velmi osvědčil asistent prevence zdraví, který hodně spolupracuje se školami.

4.6 Volný čas

Ve všech zapojených obcích nabízejí zájmové kroužky místní základní školy, ve třech obcích působí základní umělecké školy (ZUŠ), které poskytují základy uměleckého vzdělávání, případně zde působí další spolky, které nabízejí aktivity pro děti. Nabídka je v některých obcích spíše limitovaná. Dle zástupce MAS chybí v nabídce dostatečně zejména sportovní kroužky. Následuje stručný přehled nabídky volnočasových aktivit v jednotlivých obcích:

Luže

- ZŠ Luže: škola nabízí zájmové aktivity např. Doučování (Šablony), Modelářský kroužek, Příprava na přijímací zkoušky, Přírodovědný kroužek, Sportovní hry, SPU, Šikulka, Včelařský kroužek, Zeměpisný kroužek, Angličtina, Dramatický kroužek, Náboženství, Taneční kroužek, Fotbalový kroužek.
- ZUŠ Luže – obor hudební, výtvarný, literárně-dramatický, úplata za vzdělávání dle obor v rozmezí 600-1200 Kč/pololetí
- Centrum DaR: nabízí pravidelné aktivity jak pro maminky s nejmenšími dětmi (1 – 5 let) např. Klub Mamiňáček, Hrátky s batolátkou, Klub m_ANIMA, Vaření s pohádkou, tak pravidelný program pro předškolní a školní děti - např. Klub Otazník (netradiční tvoření, navíc zde mohou sdílet své studijní i osobní obtíže, v případě potřeby lze doporučit i odbornou pomoc) nebo cvičení. Vstupné na pravidelné programy je 20 Kč.
- Sbor dobrovolných hasičů – Mladí hasiči
- Skautské středisko TANGRAM Luže
- Tělovýchovná jednota Luže, z. s. – fotbal
- Spolek Loly Růža, z. s. – romský taneční soubor

Skuteč

- ZŠ Komenského: Čtenářský klub pro žáky ZŠ, Klub zábavné logiky a deskových her pro žáky ZŠ, Florbal – volnočasové kroužky jsou nabízeny zdarma
- ZŠ Smetanova: Deskové hry, Florbal, Keramika, Kroužek AJ, Kroužek ČJ, Kroužek M, Sborový zpěv, Sportovní
- ZUŠ Vítězslava Nováka, Skuteč: obor hudební, výtvarný, taneční, školné od 750 – 1250 Kč/pololetí dle oboru
- Sbor dobrovolných hasičů (SDH) Skuteč - Sportovní družstva
- ČRS-MO Skuteč - Dětský rybářský kroužek
- Junák – český skaut, středisko Ležáky Skuteč
- FK Junior Skuteč, Hokejový klub Skuteč, Dětský tenisový klub Skuteč, Florbalový klub Skuteč, Basketbalový klub Skuteč
- Městská knihovna Skuteč – organizuje přednášky, besedy a dalších akce pro veřejnost

Hrochův Týnec

- ZŠ Hrochův Týnec – kroužky: Šachový kroužek, Fan hry, Malé sporty, Taneční kroužek, Šikulka, Angličtina pro nejmenší, Kuchtíci, Počítačový kroužek, Keramický kroužek, Badminton, (ceny se pohybují mezi 100 Kč/měsíc až 300 Kč/pololetí)

- ZUŠ Jana Nepomuka Filcíka, Chrast, pobočka Hrochův Týnec – hudební a výtvarný obor – školné 1 000-1500 Kč/pololetí dle oboru
- Rodinné centrum Hrošici: organizuje pravidelné akce, např. cvičení pro chodící děti (narozené od cca dubna 2015 dál), cvičení pro miminka, cvičení pro chodící děti (od cca 1,5 roku), kruhový trénink (posilovací cvičení pro dospělé)
- SDH Hrochův Týnec – Mladí hasiči
- Sebeobrana pro všechny – kroužek sebeobrany

Rosice u Chrasti:

- Komunitní škola, z. s.: Tvořivá angličtina, Keramika pro děti, Kroužek šití, Florbal, Cvičení a tanec s Týnou, Pohybové hry, Aerobik, Relaxační cvičení s prvky jógy, Škola lesní moudrosti (ceny v rozmezí 350 Kč/pololetí až 500 Kč/10 lekcí dle aktivity), pořádají také víkendové odpolední aktivity a nabízejí i kurzy zaměřené na vzdělávání dospělých (počítače pro seniory, základy práce s počítačem, angličtina pro začátečníky a kurzy výtvarných technik)
- Spolek Spolu s dětmi – nabízí volnočasové aktivity pro rodiče s dětmi, pořádá akce jako mikulášskou nadílku, karneval, tematické tvoření, pohádkovou stezku, dílničky nejen pro děti
- TJ Dynamo Rosice
- Probíhá stavba komunitního centra

4.7 Komunikace škola – rodina

V rámci analýzy se zaměřujeme detailněji na téma komunikace škola-rodina, které bylo identifikováno místními aktéry jako klíčové. Zajímá nás zejména: jaké kanály a způsoby komunikace školy i rodiče používají a preferují, jaká jsou specifika komunikace s rodiči žáků s potřebou podpory z důvodů sociálního znevýhodnění, jakým překážkám školy a rodiče čelí, jak je řeší a jaké jsou příklady dobré praxe.

Toto téma bylo předmětem setkání se zástupci školy (skupinový rozhovor), kterého se účastnili zástupci většiny základních škol v zapojených obcích a některých mateřských škol (většinou ředitelé, zástupci ředitele, nebo výchovní poradci či metodici prevence). Rodiče byli potom osloveni individuálně, většinou prostřednictvím neziskových organizací, které s nimi spolupracují. Vzhledem k počtu oslovených zástupců škol a rodin nelze výsledky rozhovorů zobecňovat, cílem je spíše poukázat na to, v čem se perspektiva škol a rodin může lišit, poukázat na příklady dobré praxe či na možnosti řešení.

Pokud mluvíme o žácích s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění, z kvalifikovaných odhadů zástupců škol vyplynulo, že jejich podíly se na školách velmi liší. Zatímco na ZŠ speciální ve Skutči lze celých 43 % žáků považovat za sociálně znevýhodněné, na ZŠ v Luži a Hrochově Týnci kolem 15 % žáků, u ostatních škol je to méně. Navíc je nutné vzít v úvahu i různou šíři této kategorie, jak ji jednotliví zástupci škol vnímají²⁵. Důležité je také mít na paměti, že se jedná o žáky jak romské, tak neromské, a že ne všichni romští žáci jsou sociálně znevýhodněni.

---

²⁵ Někteří zástupci škol upozornili, že vnímají jako problematické a čím dál častější vzdělávací potřeby žáků z neúplných rodin, jsou to děti, které mohou být sice v mnoha případech dobře materiálně zabezpečeny, ale nefunguje spolupráce mezi rodiči, děti se často stěhují apod.

4.5.1 Pohled zástupců školy

K informování rodičů základní školy využívají zejména žákovské knížky, v papírové nebo elektronické podobě, třídní schůzky a/nebo konzultace (v případě některých škol se jedná o schůzky tripartity, tzn. setkání učitel-rodič-žák) či výpisy známek. Některé školy využívají k informování rodičů a veřejnosti o aktivitách školy kromě webových stránek také městské/obecní zpravodaje. V případě potřeby učitele spojit se s některým rodičem v konkrétní záležitosti využívají učitelé emaily nebo telefony, osobní kontakt, případně i dopisy. ZŠ Rosice využívá také mobilní rozhlas²⁶, který je financován obcí, jehož prostřednictvím zajišťuje například informování rodičů nebo jiné konkrétní skupiny prostřednictvím SMS zpráv. Již šestým rokem také využívají svůj vlastní žákovský školní diář, který kromě informování rodičů slouží k další práci učitele se žáky, např. žáci se učí plánovat.

Zástupci škol upozorňovali na výhody i limity elektronické žákovské knížky. Elektronická žákovská knížka umožňuje učiteli mít přehled o tom, jak často ji rodiče navštěvují. Naopak významným omezením pro používání je, že řada rodičů (a to platí právě zejména pro rodiče žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění) přístup na internet nemají. Z tohoto důvodu některé školy elektronickou žákovskou knížku nezavedly, jiné mají paralelně i papírovou ŽK, další řeší tento problém formou výpisů známek (na požádání rodičů či např. jednou měsíčně). Některé školy přitom využívají ke komunikaci s rodiči i Facebook, protože někteří rodiče, dle jejich výpovědi, preferují komunikaci přes tento kanál. V případě mladších žáků nebo dětí v mateřských školách je primární zejména osobní kontakt, který je umožněn tím, že rodiče malé děti vodí a vyzvedávají ze školy, a i proto se v těchto případech nejví zastížením rodiče problematice.

Ideální je, pokud přijdou do školy, což většinou chodí, protože děti vyzvedávají z družiny, nebo tyhle romský děti, co mám zkušenost, tak mnohem dýl vodí tyhle děti do školy. V první třídě, myslím, nebo ve druhý, pak zase na ně čekají (...), když odchytíme nebo kontaktujeme (zástupce školy).

Co se týče komunikace s rodiči žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění, školy vnímají jako problematické už samotné komunikační propojení se s rodičem. Ne všechny prostředky, které školy využívají, jsou účinné. Stejně jako elektronická žákovská knížka, tak i přístup do emailu není pro rodiče samozřejmý, proto řada pedagogů nejčastěji telefonuje. Ale i to vnímají jako problematické, vzhledem k tomu, že se rodičům ne vždy daří dovolat z důvodu nedostupnosti, vypnutých, nefungujících telefonů, časté výměny telefonů apod.

Co se týká těch rodičů z toho sociálně znevýhodněného prostředí, otázka je, jestli ten email mají. Většinou nám ho nahlásí, a když potom odesíláme, tak najednou se stane, že to nemají. Jako většinou dají telefon, a když potřebujete zavolat tak najednou se na ty problémové rodiče nedovoláte, protože telefonní číslo není, je momentálně vypnuté, nebo nedostupné (zástupce školy).

Tak nám se totálně nedaří některý rodiny kontaktovat, protože vám od září uvedou pět telefonních čísel a ani jedno nefunguje (zástupce školy).

---

²⁶ Jedná se o chytrou komunikaci samospráv s občany, realizovanou především prostřednictvím mobilních telefonů. V obcích nahrazuje například klasický obecní rozhlas. Výhodou je levný provoz a obousměrnost tzn., že umožňuje zpětnou vazbu. Podmínkou je vlastnění mobilního telefonu.

Ze zkušenosti škol, které navzdory komplikacím jsou v komunikaci s těmito rodinami úspěšné, vyplývá, že může pomoci například bližší znalost rodiny a rodinného uspořádání. Pokud třídní učitel již ví, na koho se konkrétně obrátit a po kom případně poslat vzkaz, dokáže se s rodičem spojit, např. i v případech, kdy rodiny používají „rodinný telefon“, tzn., že telefon si předávají a vzkaz si rodinní příslušníci musí mezi sebou vyřídít. Další školy využívají v těchto případech pomoc NNO, sociálních, terénních pracovníků, romských koordinátorů, kteří danou rodinu kontaktují za školu, neboť s rodinami spolupracují v domácím prostředí. Z výpovědí zástupců školy vyplývá, že návštěvy učitelů samotných v rodinách nejsou běžné (ačkoliv výpovědi rodičů ukazují, že se dějí, viz další kapitola 4.5.2 Pohled rodičů). Za poslední možnost komunikace je považováno zaslání dopisu na adresu.

Jinak musím říct, že se nám nikdy nestalo, že bychom nedohnali toho, koho jsme dohnat potřebovali. Bylo to sice volání na dlouhou dobu, bratranec zavolal nevlastní sestřenicí a vždycky jsme ty rodiče v nějakém rozumném časovém horizontu dohnali (zástupce školy).

Takže v tomhle případě (učitel se nemůže rodičům dovolat) většinou řešíme přes (NNO), se kterými jsme spokojeni a tam zavoláme kurátorům a (...) co my tam třeba máme, tak prostě dojedou a schůzka je domluvená (zástupce školy).

Zkušenosti některých škol se spoluprací s neziskovými organizacemi byly velmi pozitivní a roli sociálních pracovníků/romských asistentů apod. jako prostředníků mezi školou a rodinou si zástupci škol velmi chválili. Jiné školy upozorňovaly na limity, kterým může být přítom i samotná osoba/osobnost daného pracovníka, kterého/kterou dle jejich zkušeností dané rodiny ne vždy akceptují a respektují. Odkazovaly na případy, kdy rodiče přišli do školy, na daného pracovníka si stěžovali a chtěli někoho jiného. Dle škol by bylo výhodou, v případě práce s romskými rodinami, aby šlo i o romského pracovníka/asistenta (v tomhle ohledu ale školy dle názoru jejich zástupců naráží na nedostatek personálních kapacit). Školy očekávají, že pracovník, který by měl větší respekt rodiny, by více dokázal rodinu přesvědčit, aby akceptovala požadavky školy. Dalším limitem této služby je ve zkušenosti některých škol to, že do rodiny tito pracovníci mohou pouze na vyžádání dané rodiny, což se ne vždy děje.

Tak pak tady máme romskou koordinátorku (...) tak dojde za nimi osobně, ale ne všichni jí berou. Oni taky mají mezi sebou takový nějaký...(zástupce školy).

Tak jsme to právě řešili přes tu (NNO), na kterou nedám dopustit. Ty opravdu, ty dvě osoby, pán a paní, jsou skvělí (zástupce školy).

Dalším řešením a pomocí škole (vzhledem k časové náročnosti komunikace s některými rodiči) by v této situaci byl další pracovník školy (např. sociální pracovník, sociální pedagog apod., případně i školní asistent), který by měl komunikaci s rodinami na starosti, který by rodinám volal, případně by za nimi mohl zajít i domů. Jiní zástupci škol by jako pozitivní viděli i navýšení úvazků výchovných poradců, kariérových poradců apod.

Takže já bych z našeho pohledu uvítala ...protože, když si vezmu kolegyně, kolik času jim zabere dohledávání a vyhledávání čísel a kontaktů a je to beznadějně, tak bych uvítala, kdyby třeba na škole měl někdo kus úvazku – zabývám se tímto, píšu zprávy (zástupce školy).

Abych věděla kam se mám otočit a ten člověk mi pomohl se s tou rodinou zkontaktovat (zástupce školy).

Mezi tématy, které potřebují často s rodinami žáků ze sociálně vyloučeného prostředí řešit, zástupci škol uváděli například otázky hygienických návyků (konkrétně zmiňovali např. opakovaný výskyt vši), neplacení, chybějících pomůcek. Dle mínění zástupců škol se rodiče často nedaří přesvědčit a motivovat je ke vzájemné spolupráci, což je dáno zejména z důvodu odlišných hodnot rodiny a škola nemá možnosti je změnit. Navíc učitelé mají někdy pocit, že úsilí, včetně finančních nákladů, které vynakládají na komunikaci s těmito několika rodinami, je „nespravedlivé“ vůči ostatním žákům a rodinám. Někdy se učitelé domnívají, že se snaží, dělají pro dané děti a rodiny hodně, ale že je to žáky a jejich rodinami přijímáno negativně.

Jedná se opravdu o mizivé procento, jedná se u nás o dvě rodiny, takže zase dělat nějaké velké závěry a dělat vůči těmto dětem nějaké úzké finanční požadavky mi připadá neadekvátní. Máme mraky rodičů, kteří nic nechtějí, nic nepotřebují.... tak jaká bude zase relevantnost.

Z výpovědí zástupců škola ale vyplývá, že mnohdy záležitosti nejsou vhodně komunikovány. Výše uvedená témata, zejména např. hygienické návyky apod. jsou velmi citlivé záležitosti, které je důležité s rodinou komunikovat tak, aby byla zachována jejich důstojnost i důstojnost jejich dětí. Necitlivé a nedůstojné zacházení může být kontraproduktivní a naopak v rodinách vytvářet odpor, škola může být vnímána jako nepřátelské prostředí.

Když tady zazní i ta otázka hygieny tak u nás by se i našly asistentky ochotný těm dětem hygienicky pomáhat. Máme nějaký zázemí ve škole, ale naráží to na to, že rodiče si to nepřejí, že to považují za nějakou degradaci pravděpodobně, takže pokud třeba vím, že tady (...) třeba byly děti, který ráno přišly a dostalo se jim čistého ošacení a sprchy a mohly fungovat celý den ve škole a pak se zase vrátily do toho svého tak já bych si ještě pravděpodobně vykoledoval/a nějaký průšvih, protože by na mě vylítli (zástupce školy).

Natvrdo a buď to vezmou, nebo ne, ale je pravda, že kolegyně naráží na to, že co oni jsou schopní ti rodiče ještě akceptovat. Když jim napíše, že se objevily vši tak jim přijde reakce a napíšu „co je vám do toho“ nebo „nekoukejte se jí do hlavy“ (zástupce školy).

To nesmíte ani říct, že to dítě má vši před tou třídou (zástupce školy).

Dle zástupců škol pomáhá vytrvalost a neústupnost. Jinde se jim zase vyplatilo předávat informace (pokud to lze) s předstihem a vyžadovat po rodinách vyjádření, zda souhlasí, či je potřeba něco dovysvětlit apod. Jiní pedagogové volí represivnější způsoby přesvědčování, např. se snaží vynutit spolupráci odkazem na OSPOD.

No paní učitelky, který jsou od těch prvňáků jsou takový mírný a to na ně teda neplatí na ty rodiče tohleto. (...) ale spíš já mám zkušenost, že je potřeba s nima jednat dost rázně. Jako takhle to bude a vůbec se nebudu s váma dohadovat o tom...xkrát jste říkali o tom máte problém, nikdy jste to nedořešili, tvrdili jste 10x, že nám to zaplatíte a nikdy tak kde jsou ty peníze....prostě utlouct je argumentama (zástupce školy).

U nás už jsme dospěli do stádia, že já už nemám problém jim sdělit cokoliv, protože je to rychlejší než čekat měsíc dva jestli to pochopili (zástupce školy).

Platí na ně, když řeknete, že jim tam přijde OSPOD. Na konkrétní rodiny, to je pravda (zástupce školy).

Nicméně uvádí i příklady pozitivní motivace, kdy se jim podařilo rodiče přesvědčit a motivovat. Motivací může být i účast na některých dalších aktivitách:

Za obědy nám dlužili asi 3 měsíce a pořád jsme to nemohli docílit (...). Ale potom (...) že budeme jezdit na plavecký kurz a tam bylo také, to je placené kurzovné a ti rodiče sami chtěli, aby ta holčička jezdila. Hned přinesli peníze dopředu tak říkám „dobře, ale pokud nezaplatíte ty obědy, máte tady dluh za obědy tak nejdřív zaplatíte ty obědy a pak můžete jezdit“. A oni měli zájem, aby holčička jezdila a okamžitě to bylo zaplacený (zástupce školy).

Je to rok, dva, že se tady v regionu objevila Ida Kelarová s tím jejich sborem a u nás byly vybraný 2 děti, že můžou samy jezdit na zkoušky a zřejmě je tohle pro ně prestižní záležitost, protože ty se po tu dobu co byly v té skupině, tak se mohli přerazit, aby kluk běhal, co si má doplnit za učivo. To nikdy před tím ani potom nedělal, ale po tu dobu, kdy tam teda jezdil, tak to ho ovlivnilo a strašně moc stál o to, aby tam byl zařazenej (zástupce školy).

Problémem může ale být také vzájemné porozumění. Zástupci škol upozorňují, že zde se opět může vyplatit znát rodinu a její uspořádání, např. že matka neudělá žádné rozhodnutí bez otce. Přínosem by mohlo být i vzdělávání pedagogů v oblasti komunikace, a to nejen krizové nebo nekonfliktní, ale třeba i v oblasti specifik práce s romskými žáky. V tomto ohledu některé školy již zkušenost mají a vnímají toto vzdělávání jako užitečné. Na druhou stranu ale jiné školy se dalšímu vzdělávání brání, vzhledem k dalším povinnostem a náplni práce může být zatěžující jak pro pedagoga samotného, tak pro celou školu (nutnost suplování).

Tahle skupina má úplně jiný hodnoty a uvažování jiný zásady a v podstatě mám kolikrát pocit, že nám ani nerozumí, co jim říkáme a to neříkám, že bych se jim nějak...takže pokud se ty dvě skupiny my na jedné straně a oni nějak nenajdeme ten společný jazyk tak by byl potřeba ten prostředník, aby se naučili...(zástupce školy).

My jsme kdysi měli přednášku paní doktorky (...) tak ta nám třeba říkala: chcete dosáhnout určitého efektu u ...máte třeba partu sourozenců ve škole - a my jsme tam měli kluka nejstaršího, s tím nikdo nehnul. To bylo šílený. Měl o rok níž ségru. - Tak běžte na něj přes ségru, protože v té rodině v určitém věku bude největší páky na ty děti mít ta nejstarší holka. Byla to pro nás nová informace a učitelky to zkusily a fakt to fungovalo (zástupce školy).

Současně ale může být dobré nezapomenout, že, jak zástupci škol zmiňovali, v těchto menších městech a obcích mohou být děti s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění pouze z několika rodin. A právě díky tomu, že se často jedná o početnější rodiny, do školy dochází nebo bude docházet více dětí. Úsilí komunikace a navázání důvěry s rodinou se právě proto může vyplatit několikanásobně.

4.5.2 Pohled rodičů

Na následujících příkladech ilustrujeme podobu komunikace mezi školou a rodinami z pohledu rodičů ze sociálně vyloučených lokalit, poukazujeme přitom jak na limity, tak i na příklady dobré praxe. Část oslovených rodičů si stěžuje na diskriminační praktiky, a to nejen v komunikaci, ale i celkovém přístupu pedagogických pracovníků k romským žákům. Pozitivní se ukazuje role romského koordinátora, který pokud získá důvěru rodičů, pomáhá problematické situace řešit.

Rodiny se, kterými jsme mluvily, uvádějí jako nejčastější komunikační prostředek, kterým s nimi školy komunikují, vzkazy v žákovských knížkách nebo úkolníčcích, dále pak SMS zprávy, emaily nebo zprávy na internetových stránkách školy. Podobně jako zástupci škol také někteří rodiče vnímají zastižení učitele a komunikaci s ním za ne vždy jednoduchou. Zatímco někteří rodiče si chválili ochotu třídního učitele předat jim pro usnadnění komunikace svoje

soukromé telefonní číslo, jinde musí, pokud chtějí využít telefonu, komunikovat s učitelem přes vedení školy, které tuto informaci konkrétnímu učiteli předá. Někteří rodiče by uvítali možnost kontaktovat školu ideálně formou SMS zprávy nebo telefonicky (např. omluvení dítěte kvůli nemoci). Ne všechny školy nabízejí možnost individuálních konzultací, v některých školách jsou naopak osobní informace o prospěchu a chování žáků sdělovány na třídních schůzkách před ostatními rodiči. Možnost zvolit si termín osobní konzultace by byla preferována navíc i proto, že termín třídních schůzek nemusí vždy rodičům vyhovovat. Někteří rodiče se na třídní schůzky nemohou dostavit, protože jsou v práci nebo mají zdravotní potíže, přičemž se setkali s nepochopením ze strany učitelů. Rodiče by proto upřednostnili nabídku konzultačních hodin, aby se mohli dostavit za učitelem v době, kdy jim to práce či zdravotní stav dovolí.

Jo, takže já když jsem musela na jakoby na ten rodičák a neměla jsem jakoby ze zdravotních důvodů moct jak se tam dostat, tak jsem se musela přemocť a dojít tam jo, protože jako, aby to nebylo braný, že nejsem schopná jakoby splňovat nějaký ty jejich termíny ve škole (rodič).

Velkým tématem, které část oslovených rodičů se školou řeší, je **nerovný přístup, diskriminace, necitlivé a nedůstojné zacházení k žákům a rodičům ze strany učitelů a asistentů pedagoga**. V některých případech rodiče ztrácí důvěru v asistenty pedagoga, kteří by měli být oporou žáka se SVP. Romští žáci slychají od pedagogického personálu výhrady ke svému vzhledu a hygieně. Stížnosti se týkají špinavého či roztrhaného oblečení, zápachu nebo výskytu blech a vši. Výtky učitelů se dále týkají nevhodné svačiny bez zeleniny, kterou dostávají od rodičů. Pedagogický personál dále provádí kontrolu vši ve vlasech žáků, přičemž jako první kontrolují romské žáky, a to před celou třídou. Z tohoto důvodu jsou pak v případě výskytu vši romští žáci považováni za ty, kdo vši do třídy přinesl.

My měli zase situaci, že romské děti první jdou na kontrolu vši. To je další diskriminační postoj. A když jsme řešili, že proč jdou první, tak, no protože tam je ta epidemie. Říkám, jak to můžete vědět? Když je epidemie vši, tak je všude. Pak mi bylo řečený, že v jejich vlasech to je líp vidět (rodič).

Romští žáci se dále setkávají s nerovným přístupem u kulturních a tanečních aktivit, které jsou u žáků vyhledávané. Rodiče například popisují případy, kdy učitelé nebyli ochotni pustit žáka z hodiny na taneční představení. Romští žáci se také setkali s tím, že učitelé odmítali jejich pěvecké vystoupení na vánočním představení. Rodiče museli následně u učitelů prosazovat a obhajovat přínos vystoupení romských žáků. Rodiče dále vnímají negativně, že jim učitelé nedůvěřují a kontrolují je v případech, že jsou žáci nemocní. Někteří rodiče mají také zkušenost s tím, že jim učitelé vyhrožovali OSPOD kvůli nedostatečné docházce žáka. **Tyto zkušenosti můžou vést až k tomu, že škola je vnímaná jak žáky, tak rodiči jako nepřátelské prostředí**. Rodiče se někdy snaží svoji situaci řešit návštěvou školy a rozhovory s pedagogickými pracovníky. V některých případech však není ochota ze strany školy situaci řešit, rodiče ztrácejí důvěru v pedagogický personál a důvěru v řešení situace. Někteří rodiče mají navíc zkušenost s tím, že když se na učitele s daným problémem obrátili, zlehčoval danou situaci, například v případě rasismu ze strany spolužáků.

Tady není problém v těch rodičích. Že by nechtěli ty děti posílat do školy. Naopak. Ty děti chtějí posílat do školy. A když se bojí chodit do školy, že jim tam asistentka nadává, že mají vši atd. Ponižujou ty děti, ty děti se pak cítí odhozený (NNO).

Na některých školách dochází neochota řešit situaci tak daleko, že se škola snaží přeřadit žáka na jinou školu. Rodiče uvádějí příklad, kdy byli tlačeni ze strany třídního učitele, asistentky

pedagoga a výchovné poradkyně, aby souhlasili s přemístěním žáka do speciální školy. Rodiče ze začátku s přesunem nesouhlasili, ale po opakovaném poukazování třídního učitele na nevhodné chování a nezvládnuté učení jejich dítěte se rodiče k přesunu přiklonili. Rodiče vnímají situaci tak, že se škola dítěte „zbavila“ a situaci řešit nechce. Přesun dítěte pro rodiče navíc znamená dojíždění a s tím spojené vyšší náklady. **Rodiče by ocenili společnou debatu o řešení situace, namísto předložení souhlasu o přesunutí žáka na speciální školu, když si škola neví se žákem rady.** Někteří rodiče naopak sami uvažují o přeřazení na speciální školu z důvodu neřešení jejich situace.

Když tam prostě holka přijde, že jí prostě nadávaj a tohleto, tak jo my to vyřešíme, tady to tamhleto a je to furt stejný. Nakonec mi řekne ještě dcera, že jí ředitelka vynadá a tohleto. Prostě už to neřeším takhle, no. Prostě když to nepůjde dál, tak taky půjde do speciálky a bude klid. Nedá se nic dělat, bude klid (rodič).

Někteří rodiče uvádějí pozitivní příklady komunikace se školou, kdy rodič navštívil daného pedagogického pracovníka a rozebíral s ním problematiku situaci, která se později již neopakovala. Rodič takto navštívil asistenta pedagoga s tím, že si žák stěžuje na nedůstojné chování k němu, asistent se omluvil. Rodič také uvádí příklad, kdy si vyučující potvrdil, že je žák nemocný a následně se rodiči omluvil. Jako vstřícný chválili rodiče přístup Speciální základní školy ve Skutči, kde pedagogický personál zjišťoval telefonicky, který termín by rodině pro konzultaci vyhovoval, a v případě že se nemohou do školy dostavit, rodinu navštěvují osobně.

Podporou je pro některé rodiny romský koordinátor nebo sociální pracovník. Pokud získá koordinátor důvěru rodin a školy, zprostředkovává kontakt mezi školou a rodinami. V současné době pozici romského koordinátora zřizuje Oblastní charita Pardubice. Romský koordinátor zjišťuje požadavky ze strany školy, které následně komunikuje s rodinou, v problematických případech také doprovází rodiče do školy a pomáhá jim situaci řešit. Mezi příklady dobré praxe patří také činnost rodinného centra, kde probíhá pravidelné doučování žáků, volnočasové aktivity, kurz šití či středeční schůzky s nejrůznějšími tématy pro ženy, například sexuologie pro ženy, těhotenství nebo finanční poradenství. **Rodiče stojí o další rozšíření nabídky těchto aktivit, zejména o mimoškolní aktivity a kroužky, kterých není v obcích dostatek. Mělo by jít především o sportovní aktivity, které by byly provozovány i o víkendu. Poptávka je u rodičů také po letních táborech.**

Někteří rodiče v souvislosti se vzděláváním svých dětí také řeší dopravu. Kvůli chybějícím spojům (v některých menších obcích na Košumbersku) je problematické doprovodit dítě do mateřských škol a žáky nižších ročníků do základních škol a po skončení školy je opět vyzvednout (případně autobus jede do školy, ale doprovázející rodič, třeba i s mladšími dětmi, musí několik hodin čekat na další spoj zpět, nebo jít pěšky). Někteří rodiče řeší situaci tak, že čekají na poslední povinný ročník mateřské školy s tím, že doufají ve zlepšení dopravní situace. Poslední povinný rok v mateřské škole je pro děti přitom příliš krátká doba na to, aby dohnaly své vrstevníky, kteří docházejí do MŠ od tří let či dříve. Řešením by mohl být předškolní klub v obci nebo školní autobus, který by zajišťoval dopravu dětí do škol.

5. Shrnutí a doporučení

Kapacita mateřských škol ve všech zapojených obcích je celkově 443 dětí, většina škol měla z více než 90 % naplněnou kapacitu. Ve školním roce 2019/2020 do těchto mateřských škol

docházelo 414 dětí, z toho 17 dětí se SVP. Z těchto dětí má 8 dětí zdravotní postižení či jiné zdravotní znevýhodnění. Pouze v MŠ v Hrochově Týnci je 9 dětí, jejichž SVP vyplývají z odlišného kulturního prostředí či jiných životních podmínek v rodině (z toho pět s odlišným mateřským jazykem). Podle kvalifikovaných odhadů zástupců MŠ docházelo na Košumbersku 13 sociálně znevýhodněných dětí (3 % všech žáků), jeden žák v MŠ Rosicích a MŠ Hrochově Týnci, pět dětí v MŠ Luži a šest v MŠ Skuteč Osady Ležáků. Z toho žije 11 dětí v SVL nebo ubytovnách (2,3 %). Obědy zdarma a odpuštěním od úplaty bylo podpořeno 10 žáků, nejvíce žáků (7) bylo na MŠ Luže. Kvalifikovaný odhad dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí (13) nekoresponduje s počtem dětí podpořených obědy zdarma (10) či odpuštěním od úplaty (10), což může souviset s tím, že kategorii sociálního znevýhodnění nemusí všichni zástupci školy definovat stejně.

Celková kapacita základních škol ve všech čtyřech zapojených obcích je dle rejstříku škol 1985 žáků, v běžných třídách je celková kapacita 1925 žáků. K 30. 9. 2019 do těchto škol docházelo celkem 1273 žáků, respektive 1227 žáků v běžných třídách. Naplněnost se v jednotlivých školách liší a pohybuje se mezi 38 % ve Žďárci u Skutče (prvostupňová malotřídní škola) až po 85% obsazenost na ZŠ Smetanova ve Skutči. Nejvíce žáků se SVP se vzdělává na Speciální základní škole, kde tvoří 100 % žáků školy. Na ostatních běžných základních školách se podíl žáků se SVP pohybuje mezi 9 % (ZŠ Žďárec u Skutče) a 19 % (na ZŠ Rosice). SVP z důvodu odlišných a kulturních životních podmínek má přiznáno 19 žáků (6 na Speciální ZŠ a ZŠ Luže, po 3 žácích na ZŠ Skuteč Smetanova a ZŠ Hrochův Týnec a 1 na ZŠ Skuteč, Komenského).

Pokud mluvíme o žácích s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění, z kvalifikovaných odhadů zástupců škol vyplynulo, že jejich podíly se na školách velmi liší. Zatímco na ZŠ speciální ve Skutči lze celých 43 % žáků považovat za sociálně znevýhodněné, na ZŠ v Luži a Hrochově Týnci kolem 15 % žáků, u ostatních škol je to méně. Celkem z těchto čtyř obcí se na základních školách vzdělává 128 žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí (10 % všech žáků), z toho 78 žije v SVL nebo ubytovnách (6 % žáků). Podporu z důvodu sociálního znevýhodnění přitom dostává pouze 19 dětí (viz SVP odlišné kulturní a životní podmínky).

Co se týče komunikace s rodiči žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění, školy vnímají jako problematické už samotné komunikační propojení se s rodičem (např. nefungující email, telefon, častá výměna čísla). Některým školám pomáhá bližší znalost (i širší) rodiny (ví, po kom poslat vzkaz), další školy využívají v těchto případech pomoc NNO - jejich sociálních, terénních pracovníků či romských koordinátorů, kteří danou rodinu kontaktují za školu a komunikaci facilitují. Řešením pro školy by též byl pracovník školy (např. sociální pracovník, sociální pedagog apod., školní asistent), který by měl komunikaci s rodinami na starosti, který by rodinám volal, případně by za nimi mohl zajít i domů.

Problematický může být i způsob a předmět komunikace. Citlivá témata nejsou vždy vhodně komunikována z hlediska zajištění důstojnosti žáků i rodiny, což může být ve výsledku kontraproduktivní, škola pak může být rodinami vnímána jako nepřátelské prostředí. Podobně i represivnější formy přesvědčování (vyhrožování OSPOD), ke kterým se učitelé občas uchylují, se v dlouhodobém výsledku nevyplácí. Nicméně školy uvádí i příklady pozitivní motivace, kdy se jim podařilo rodiče přesvědčit a motivovat, získat na svou stranu. Přínosné by proto mohlo být i vzdělávání pedagogů v oblasti komunikace, a to nejenom co se týče krizové nebo nekonfliktní komunikace, ale třeba i v oblasti specifik práce s romskými žáky.

Část oslovených rodičů si stěžovala na diskriminační praktiky a to nejen v komunikaci, ale i celkovém přístupu pedagogických pracovníků k romským žákům (diskriminace, necitlivé a nedůstojné zacházení). Ne vždy se setkávají s ochotou školy tyto případy řešit, což v krajním případě může vést až k odchodům ze školy. Pozitivní se ukazuje role romského koordinátora, který, pokud získá důvěru rodičů, může hrát roli mediátora při řešení problematických situací. Další rodiče pozitivně vnímají zejména individuální zájem učitelů, např. vstřícnost při nastavování termínů konzultací tak, aby termín rodině vyhovoval, nebo případně i uznání omylu a následné omluvy. Rodiče by proto upřednostnili nabídku konzultačních hodin, aby se mohli dostavit za učitelem v době, kdy jim to práce či zdravotní stav dovolí. Další rodiče by uvítali možnost kontaktovat školu ideálně formou SMS zprávy nebo telefonicky (např. omluvení dítěte kvůli nemoci). Rodiče preferují schůzky formou individuálních konzultací či tzv. tripartit.

Doporučení

Z analýzy lze vyvodit několik oblastí doporučení. Ta jsou uvedena pouze obecně a mají sloužit jako odrazový můstek pro další diskusi. Vzhledem k zaměření výzkumu se týkají především oblasti komunikace:

- Další podpora pedagogů např. ze strany sociálního pracovníka/pedagoga ve škole – který by měl mimo jiné na starost i komunikaci s rodinami, mohl docházet do rodin apod. Položit důraz na naplnění této pozice, je důležité, aby daná osoba, byla respektována jak školou, tak i danou rodinou.
- Propojit školy a NNO (tato spolupráce někde funguje více, někde méně) a NNO navzájem, překonat vzájemnou nedůvěru a koordinovat aktivity ku prospěchu žáků a jejich rodin tak, aby všechny vzdělávací potřeby žáků byly satureovány.
- Vzdělávání pedagogů v oblasti krizové komunikace a specifika romských žáků, případně žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění.
- Získat důvěru rodiny, vědět, na koho se v rodině obrátit, zjistit a brát v potaz pohled rodičů – hledat **společná řešení**, zjistit, jak oni by si spolupráci se školou představovali, vždy zajistit **důstojnost** dětí i rodičů.
- Školy i romští rodiče volají po větší přítomnosti a účasti romských koordinátorů nebo asistentů ve školách, kteří by měli **důvěru u romských rodin**, byli s nimi v kontaktu a mohli je v případě nutnosti navštívit osobně.
- Nabízet individuální konzultace pro rodiče, kteří se z nejrůznějších důvodů nemohou dostavit na třídní schůzky, případně také tripartity (které jsou již na části škol využívány, a které mohou zabránit špatnému předávání informací mezi těmito třemi stranami žák-rodíč-učitel).
- Zavést třídní telefony – učitel tak nemusí dávat svůj osobní telefon, rodiče mohou komunikovat s pedagogy/asistenty ve třídě.
- **Podpora pedagogických pracovníků** ve formě vzájemného sdílení zkušeností, příkladů dobré praxe mezi jednotlivými pracovníky v rámci jedné školy i mezi školami navzájem, vedení pedagogických pracovníků v rámci mentoringu a koučinku.
- Zaměřit se také na klima třídy, posílení kolektivu tak, aby nedocházelo k exkluzi žáků ze sociálně vyloučených lokalit.
- Zaměřit se na **podporu sportovních aktivit, tanečních kroužků**.
- Zájem je mezi rodiči také o víkendové a prázdninové aktivity pro děti. Podpořit tyto aktivity. Mohla by být zřízena klubovna, v rámci které by mohly probíhat sportovní a společenské události a letní tábory.

- Zřízení školních autobusů.
- Zajistit dostupnost sociálních služeb a služeb poradenských zařízení

Seznam tabulek:

Tabulka 1 - Seznam respondentů.....	5
Tabulka 2 - Přehled struktury dětí v MŠ (zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, webové stránky škol, MŠMT, k 30. 9. 2019)	10
Tabulka 3 - Vzdělávání žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019, dotazník, říjen 2019).....	11
Tabulka 4 - Podpůrná opatření, obědy zdarma a doučování (zdroj: dotazník, říjen 2019).....	11
Tabulka 5 - Přehled základních škol (zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, webové stránky škol, MŠMT, k 30. 9. 2019).....	14
Graf 6 - Počet žáků se SVP (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019, údaje ZŠ Luže z dotazníku, říjen 2019).....	16
Tabulka 7 - Podpůrná opatření (zdroj: dotazník, říjen 2019)	17
Tabulka 8 - Vzdělávání žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019, dotazník, říjen 2019).....	17
Tabulka 9 - Počty žáků podpořených obědy zdarma a doučováním (zdroj: dotazník, říjen 2019)	18
Tabulka 11 - Personální obsazení na základních školách (zdroj: dotazník, říjen 2019).....	18
Tabulka 10 - Opakování ročníku (dotazník, říjen 2019)	19
Tabulka 12 - Počet žáků, kteří opustili základní školu ve školním roce 2018/2019 (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019)	19
Tabulka 13 - Srovnání podílů žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v 7. a 8. ročníku	19
Tabulka 14 - Počet a podíl žáků na 1. a na 2. stupni (zdroj: MŠMT, k 30. 9. daného roku) ...	25
Tabulka 15 - Informace střední školy (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2018, dotazník, říjen 2019)	27

Seznam grafů:

Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel k 31. 12. (zdroj: ČSÚ).....	8
Graf 3 - Počet narozených dětí k 31. 12. (zdroj: ČSÚ)	8
Graf 4 - Naplněnost mateřských škol (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019)	10
Graf 5 - Věkové složení dětí v MŠ (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019)	12
Graf 6 - Kapacita a naplněnost základních škol (zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, MŠMT, k 30. 9. 2019)	15
Graf 7 - Vývoj počtu žáků na jednotlivých ZŠ (zdroj: MŠMT, k 30. 9. daného roku)	15
Graf 8 - Přehled SVP (zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2019)	16

Seznam obrázků:

Obrázek 1 - Mapa obcí	7
-----------------------------	---